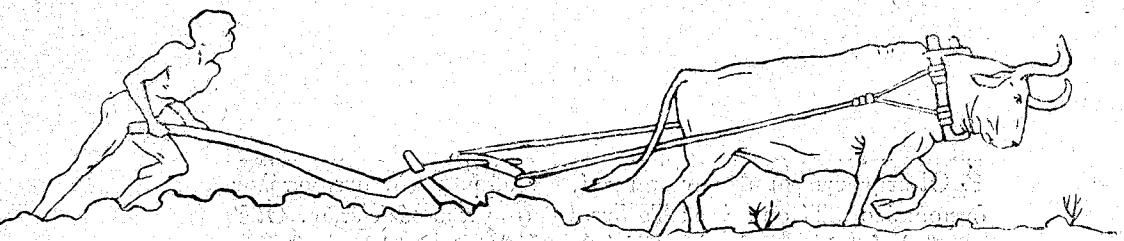

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΥΠΟ Γ. Ν. ΡΟΪΔΟΥ

ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ 5' 30
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1906

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ

— Σημειώσεις ψυχολογίας και αισθητικής. —

Είχαμεν άναβιώσιν τῶν Ὄλυμπιακῶν Ἀγώνων; Δεν ἡξεύρω. Δὲν πιστεύω εἰς τὰς ἀναβιώσεις. Οὔτε εἰς τὴν μετεμψύχωσιν. Οὔτε εἰς πανένα εἶδος προσωπικῆς αἰσινιότητος ή ἀδανασίας ή ἐπιβιώσεως τῶν ἀτόμων ή τῶν διάδων. Οὔτε εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἴστορίας. 'Άλλ' ή πίστις εἰς ὅλα αὐτὰ εἶνε ὠραία καὶ δχι μόνον ὠραία ἀλλὰ καὶ δημιουργὸς ὠραιοτήτων. Ωφαιτήτων ποῦ διμοιάζουν κάποτε μὲ θαύματα. Καὶ τί ἄλλο ἀπὸ τὴν ὠραιότητα ἀξίζει τὸ ἐνδιαφέρον μας; Τύποτε. 'Η ἀλήθεια συχνὰ εἶνε τὸ ἀσχημότερον πρᾶγμα, συχνότερα τὸ μᾶλλον περιττόν, συνημέστατα τὸ βλαβερώτερον. 'Η ὠραιότης εἶνε τὸ πᾶν. Καὶ δι' αὐτὸ πιστεύω εἰς ὅλα αὐτὰ πωῦ ἡρηθήν. Πιστεύω αἰσθητικῶς.

Ο νέος αὐτὸς λαός, δ περιτριγυρισμένος ἀπὸ θαύματα, τὰ θαύματα τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα, τὰ δποια δνομάζονται μ' ἔνα δνομα: 'Ελλάς — δφείλει περισσότερα εἰς τὸ δνειρον παρὰ εἰς τὴν πρᾶξιν. 'Εζησε μὲ τὰ ὠραιότερα φεύδη. Καὶ θὰ ζήσῃ μ' αὐτά. Καὶ ἵσως μ' αὐτὰ θὰ θαυματουργήσῃ. 'Υπὸ τὸν Ἡλιον τῆς 'Ελλάδος ἔνας δνειροπόλος ἀξίζει χιλίους πρακτικοὺς ἀνθρώπους. Οἱ πρακτικοὶ ἀνθρώποι δὲν ἔκαμαν τίποτε εἰς τὸν τόπον αὐτόν. Αὐτοὶ κάμινον τὰ σημειωτὰ βήματα. Οἱ δνειροπόλοι κάμινον τὰ ἄλλα. Αὐτοὶ ἔκαμαν τὸ ἔθνος, αὐτοὶ τὸ σύρουν ἐμπόρος. Εἶνε οἱ τρελλοί. 'Ενας τρελλός δμως κάμνει πάντα τὸ μέγα ἄλμα. Οἱ γνωστικοὶ κατόπιν μεταβάλλουν τὴν τρέλλαν του εἰς ἀρτον, εἰς χρῆμα, εἰς ούσιαν. Σκέψεις γενικαὶ ποῦ τὰς γεννᾷ ἔνα γεγονός: οἱ Ὄλυμπιακοι Ἀγῶνες. 'Ενα δνειρον καὶ μία οὐτοπία ἀναγεννήσεως, τὰ δποια ἐγέννησαν ἔνα πρᾶγμα. 'Οπως τόσα δνειρα καὶ τόσαι οὐτοπίαι.

Οι Ἀγῶνες ὑπῆρχαν μία ἐπιτυχία. Αὐτὸ δὲν τὸ ἀμφισβητεῖ κανένας. Μία ἐπιτυχία ἐπιδεκτικὴ καθὲ εἶδονς ἐκτιμήσεως καὶ τῆς πρακτικωτέρας ἀκόμη. Ποτοὶ ἔκαμαν τοὺς ἀγῶνας; Οἱ δνειροπόλοι. Οἱ ιερεῖς τοῦ μεγάλου φεύδους. Αὐτοὶ ποῦ ἔκαμαν τὸ πᾶν. Αὐτοὶ ποῦ ἐκίνησαν μὲ τὰ βιβλία εἰς τὰ χερια καὶ τὰς χιμαίρας εἰς τὴν κεφαλὴν τοὺς μυστικοὺς τροχοὺς τῆς μεγάλης Ἐπανάστασεως. Αὐτοὶ ποῦ ἔκαμαν τὰ βαλάντια μιᾶς λεγεώνος νὰ κενωθοῦν εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἰδεάς. Αὐτοὶ ποῦ διοχετεύουν τὸ δνειρόν, ὃς ἡλεκτρικὸν φεῦμα, εἰς ἔνα λαὸν διεσπαρμένον εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ δημιουργοῦν τὸ μέγα ἡλεκτρικὸν κύκλωμα, παραγωγὸν δυνάμεων ἀνυπολογίστων, τὸ ἔλληνικὸν κύκλωμα. 'Οταν δ τελευταῖος μελαφός ἀνθρωπάκος, ποῦ σύρει ἔνα χειραμάξι εἰς τὸν λαβύρινθον μιᾶς ἀμερικανικῆς τερατοπόλεως λέγγι: «Εἴμαι Ἑλλην», εἶνε τὸ φεῦμα τοῦ δνειρού αὐτοῦ ποῦ διαρρέει τὰ νεῦρα του. Καὶ δταν λέγγι: «Εἴμαι ἀπόγονος τῶν Ἑλλήνων», ἐνῷ σύρει τὸ ταπεινὸν χειραμάξι, εἶνε τὸ ἔδιον φεῦμα. Καὶ δ ἀνθρωπός αὐτὸς εἶνε ἔτοιμος νὰ θαυματουργήσῃ. Ποτοὶ διοχετεύει τὸ πανίσχυρον αὐτὸ φεῦμα τοῦ δνειρού; Ποτοὶ ἄλλος παρὰ οἱ δημιουργοὶ τῶν δνειρών. 'Ἐπρεπε νὰ ήνε οἱ ποιηταί, οἱ τεγγίται, οἱ ιερεῖς τοῦ λό-

γον. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε σήμερον αὐτοί. Οἱ ποιηταὶ τῆς τελευταίας γενεᾶς κάμνουν τὴν ἀπολογίαν τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος. Καλλιεργοῦν τὰ γεωργοκτηνοτροφικὰ ἴδεοδη. Γράφουν ποιήματα, δράματα καὶ μυθιστορήματα, διὰ νάπτοδεῖουν τὸ περιττὸν καὶ ἐπιβλαβές ἐνὸς Παρθενῶνος. Οἱ κτηνοτρόφοι ἔγιναν ποιηταί, οἱ ἔμποροι ὄντειροπόλοι. Τί σημαίνει; Τὸ ὄντειρον ἔχει πάντα τοὺς ἱερεῖς του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἀβέρωφ ἥτο ἔμπορος. Οἱ φύλοι μου Ἐρμονας, ὁ ποιητής, ὅταν ἀποκτήσῃ τὰ πλούτη τοῦ Ἀβέρωφ εἰς τὰς Ἰνδίας, θάψισῃ ἵσως δέκα ἑκατομμύρια διὰ νὰ ἰδρυθοῦν γεωργικὸν σταθμοί. Εἴπε «...νὰ σπάσουμε τὶς ἀκαμάτρες λύρες». Καὶ ἔνας ἄλλος ἔμπορος ότι ἀφίση ἄλλα τόσα ἑκατομμύρια διὰ νάνιδρυνθῇ τὸ Διονυσιακὸν Θέατρον. Τί σημαίνει! Τὸ ὄντειρον ἔχει πάντα τοὺς ἱερεῖς του εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Ἀβέρωφ ἥτον ἔνας ἔμπορος. Καὶ ταυτοχρόνως ἥτο Ἑλλην. Καὶ ἐπίστευεν εἰς τὴν καταγώγην του ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας. Εἰς μίαν στιγμὴν ἐλληνικῆς μέθης ἄνοιξε τὸ βαλάντιόν του. Τὰ ἑκατομμύριά του μετεβλήθησαν εἰς ἔνα μαρμάρινον μεγαλούργημα. Οἱ Ἀρδηττὸς εἶδε πάλιν εἰς τὸν κόλπον του τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον, λευκὸν ὅπως τὴν πρώτην στιγμήν, ὑστερα ἀπὸ αἰώνας. Τί ἥτο τὸ Στάδιον; «Ἐνα φαντασιοκόπημα. Οἱ πρακτικοὶ ἔκλαισαν τὰ ἑκατομμύρια τοῦ ἔμπορου. Κατηράσθησαν τοὺς δασκάλους διὰ χιλιοστὴν φοράν. Εἰρωνεύθησαν τὸν νεοελληνικὸν σωβινισμόν. Τὸ Στάδιον μὲ τὴν ὑπεροχάνειαν ὀλών τῶν μεγάλων καὶ ὡραίων πραγμάτων — τὴν ὑπεροχάνειαν εἰς τὴν ὁποίαν δικαιοῦνται τὰ ὡραῖα πράγματα καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε περιττὰ — ἐπειρρόνησε τὴν εἰρωνείαν τῶν πρακτικῶν ἀνθρώπων. Τί εἶνε σήμερον τὸ Στάδιον; Τὸ ἔδειξε πρὸ δὲλγίων ἡμερῶν. «Εγινεν δὲ μέγας μαγνήτης τῆς ὑφηλίου καὶ ἡ ἐστία τῶν εὐγενῶν ἀγώνων τῆς οἰκουμένης διὰ τὴν καλλιεργειαν τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ βαραδρωθέντος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀσκητισμοῦ. «Εγινεν δὲ μέγας μεσίτης ἀναμέσου μιᾶς Ἑλλάδος — μιᾶς Ρωμηούνης — ἀγνώστου καὶ τῶν δύο μεγάλων κόσμων, ἀναμέσον ἀκόμη Ἑλλήνων καὶ Ἑλλήνων. «Εγινεν δὲ ἀπολογητῆς ἐνὸς λαοῦ συκοφαντημένου καὶ κακολογημένου μέχρις ὀστέων. «Εγινε σέατρον τοῦ ἀνθρού τῆς ἀνθρωπίνης σαρκός, τὴν ὁποίαν οἱ καλόγηροι ὠνόμασαν «σαρκίον» καὶ ἡ ὁποία λνομένη ἀπὸ τὰ δεσμὰ

τοῦ ἀσκητισμοῦ, ζητεῖ πάλιν νὰ θεοποιηθῇ εἰς τὸ φῶς. «Εγινεν ἀκόμη ἐστία πλουτισμοῦ, μαγνήτης χρυσοῦ, ἔρως τῶν ἐμπόρων. Οἱ πρακτικοὶ ἀνθρωποι ἀρχισαν νὰ τὸ ἐκτιμοῦν καὶ νὰ τὸ ὑπολογίζουν ὡς παράγοντα. Αὐτὸν ἥτο τὸ μέγα φαντασιοκόπημα! Οἱ ποιηταὶ εἰρωνεύθησαν τὸν ὄντειροπόλον ἔμπορον τῆς Αἰγύπτου πρὸ δέκα ἑτῶν. Οἱ ἐργάται τοῦ Πειραιῶς ἔχει πάντα τοὺς ἱερεῖς του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἀβέρωφ ἥτο ἔμπορος. Οἱ φύλοι μου Ἐρμονας, ὁ ποιητής, ὅταν ἀποκτήσῃ τὰ πλούτη τοῦ φωτισμοῦ; Οἱ ποιηταὶ τῆς τελευταίας γενεᾶς καὶ μυθιστορήματα, διὰ νάπτοδεῖουν τὸ περιττὸν καὶ ἐπιβλαβές ἐνὸς Παρθενῶνος. Οἱ κτηνοτρόφοι ἔγιναν ποιηταί, οἱ ἔμποροι ὄντειροπόλοι. Τί σημαίνει; Τὸ ὄντειρον ἔχει πάντα τοὺς ἱερεῖς του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ὄντειρον ἔθριαμβευσεν ἄλλην μίαν φοράν.

Παλαιότρα, κίρκος, θέατρον, γυμναστήριον, δονομάσατε τοῦ ὅπως θέλετε. «Ἐνηγκαλίζετο πενήντα χιλιάδας θεατῶν εἰς μίαν ἡμέραν. Εἶδεν εἰς τὸν στίβον του διεκδικοῦντας τὴν δάφνην ὄλους τοὺς λαοὺς τῆς οἰκουμένης. Ἀνωμολογήθη ὡς κάτι τι ποῦ δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἄλλον.» Εἶνε τὸ ζήτημα μιᾶς παγκοσμίου περιοδικῆς συναντήσεως, μιᾶς συναντήσεως οἰκουμενικῆς, συναντήσεως μεγαλοφυνόσης τὴν ἀπολογίαν τῆς Εἰρήνης καὶ Ἀδελφοποιήσεως τῶν λαῶν. «Ἐφερε τὰς Ἀθήνας εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς. Τὰς ἔκαμε διὰ δέκα ἡμέρας ὀμφαλὸν τοῦ κόσμου. Ὁνομάσατε το παλαιότρα, κίρκον, θέατρον, γυμναστήριον ὅπως θέλετε. Δημονήσατε διτὶ ὑπῆρξε στάδιον ἄλλην μίαν φοράν, κρημνίσατε τοὺς ἀρχαίους Ἐρμᾶς του, στήσατε ἀκόμη ἀντ' αὐτῶν διπλῆν τὴν ἀνθητικὴν προτομὴν τοῦ κ. Ταγκοπούλου, λησμονήσατε τὰς Ὁλυμπιάδας, σαβανώσατε τὸν μέγαν Πᾶνα μέσα εἰς τὰ φύλλα τοῦ «Νουμᾶ», ξεροίζαστε ὄλους τοὺς κοτίνους τῆς Ὁλυμπίας,—διτὶ θὰ μείνῃ θὺν ἦνε ἀκόμη πολὺ καὶ θὰ ἔνε πάντοτε ὡραῖον. Ἀλλὰ πῶς θὰ εἰμπορέσετε νὰ ἀσβολώσετε τὸν οὐρανὸν αὐτόν; Πῶς θὰ ἔμποδισθοῦν τὰ μάτια νὰ πέφτουν ἀθέλητα ἐπάνω εἰς τοὺς ἀλώνιους στύλους ποῦ ὑψώνονται λευκόχρυσοι πρὸς τὸ φῶς; Πῶς θὰ μᾶς κάμετε νὰ λησμονήσωμεν διτὶ διασπόδιος δράματος τῆς Ἰλισσός ρέει ἀκόμη ἔμπρός μας ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων ποῦ ἐσκίασαν τὸν Σωκράτην; Τὸ φῶς εἶνε διαφανὲς καὶ θεῖον, τὸ τοπίον γίνεται πνεῦμα, τὸ ψυθύρισμα τῶν δένδρων διηγεῖται ἀρχαίους θρύλους καὶ τὰ φυλλώματα τῶν ροδοδαφνῶν, εἰς τὰς κρυσταλλίνους νύκτας, ταράσσονται ἀπὸ κάποιο πέρασμα, ποῦ δὲν εἶνε πέρασμα ἀνθρώπων. «Οχι. Τὸ Στάδιον δὲν εἶνε μόνον ἔνα χρήσιμον πρᾶγμα. Εἶνε κάτι περισσότερον. Κανένας δὲν εἶνε τόσον δυνατὸς διὰ νὰ τὸ κάμη νὰ μὴν ἦνε.

Ποῖος ζηλεύει διὰ τὴν καταφρόνησιν τοῦ πνεύματος; Ποῖος καταρράται τὸ σῶμα, φοβούμενος μῆπως πνιγῇ ἡ ψυχὴ εἰς τὸν θρίαμβόν του; Ποῖος ζητεῖ νὰ κάμη τὴν ἀπολογίαν τῶν ἀσωμάτων κεφαλῶν τὴν στιγμὴν αὐτήν; Αὐτὸν τὸ στρογγυλὸν ὀστέον κιβώτιον, τὸ δόπον περιφέροντος ὑπερήφανοι οἱ σημερινοὶ ἀνθρωποι ἐπάνω εἰς ἓνα βδελυρόν, ἀσχημον καὶ σαβανώμενον στυλοβάτην, δὲν εἶνε τὸ ἀποκλειστικὸν κατοικητήριον τοῦ πνεύματος, οὔτε διαμάτικός καθόρεπτης του. Τὸ πνεῦμα διαρρέει ὄλον τὸ σκήνωμά του καὶ τρέφεται ἀπ' αὐτὸν καὶ κατοπτρίζεται εἰς αὐτό. Σῶμα καὶ ψυχὴ ἔνα. Κάθε μῆς, κάθε νεῦρον, κάθε Ἱς, κλείνοντας μέσα των ἔνα μόριον ψυχῆς. Καὶ κάθε κύταρον εἶνε μία ψυχή. Καὶ τὸ σῶμα ὀλόκληρον ἔνα ἀθροισμα μυρίων ψυχῶν εἰς μίαν. Εἶδα μυρίας κεφαλῶν μέσα εἰς τὸ Στάδιον, κεφαλῶν ἀσωμάτων. Τί θέαμα τερατῶδες! Καὶ ἐπειτα εἶδα φειδικότες, ἐπανωφόρια, στολάς, ἀμπέχονα, ὑφάσματα, δέρματα, κλουσιὰ στηθοδέσμων, εἰς ὄλα τὰ σχήματα, εἰς ὄλα τὰ χρώματα, εἰς ὄλα τὰ συνθέσεις. Τί ἔκρυπταν ὄλα αὐτά; «Ο Θεός καὶ οἱ οὐρανοὶ τῶν κλινῶν τὸ γνωρίζουν. Αἱ ἀσώματοι κεφαλαὶ περιερέροντο μὲ τὴν ὑπεροφάνειαν ἐνὸς κρανίου, κεφαλαὶ ἀπειρονοὶ, ἀμέτρητοι. Μία κεφαλὴ μαρμαρίνη τὰς ὑπεδέχετο εἰς τὴν εἰσόδον τοῦ Σταδίου, ἐπάνω εἰς μίαν μαρμαρίνην φειδικόταν. Αὐτὸν ἥσαν οἱ ἀνθρωποι τῶν ἀπολογητῶν τοῦ πνεύματος τοῦ κρανιακοῦ. Τὸ ἔδεωδες τοῦ ἀσκητισμοῦ. Καὶ ἐπειτα εἶδα τὰ σώματα τὰ γυμνά, τὰ εὐφυῆ καὶ τὰ μεγαλοφυῆ σώματα, δχι δσον θὰ ἥθελα γυμνά, γυμνοφανῆ δμως δπωδήποτε. Πῶς ητο χριμένη ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ εἰς ὄλην των τὴν ἔκτασιν, πόσον σοφά ἥτο μοιρασμένη εἰς ὄλα τῶν τὰ μάτια. Πόσον σοφὸς ἥτο κάθε μῆς καὶ κάθε τένων εἰς αὐτὰ καὶ πόσον ἔμψυχος! Πῶς δι πολύτλοκος μυτικὸς μηχανισμὸς ἥτο πειθαρχικὸς εἰς τὴν ψυχῆς τὰς κινήσεις! Πόσον θαυμάσια ἡ τελευταία Ἱς συνεκοινώνει πρὸς τὴν ψυχήν! Πῶς ἥτο ἔνα σύνολον τὸ σῶμα, ἔνα σύνολον ὄλικὸν καὶ πνευματικὸν μαζί! Νὰ ἡ γυμνασίαρχος κ. Χρυσάφης, διπλασίας τοῦ Ατλας αὐτὸς τῶν Αγώνων — πόσοι τὸ γνωρίζουν; — δι φυσιολόγος, δι ψυχολόγος, δι αἰσθητικὸς τῆς γυμναστικῆς, δι ἐργητικὸς τοῦ ἐλληνικοῦ γυμναστικοῦ δαιμονίου, δι ἐρωτευμένος ἀπόστολος τοῦ γυμναστικοῦ πνεύματος εἰς τὴν Ἑλλάδα — μία ἀπὸ τὰς διλίγας νεοελληνικὰς δυνάμεις — ἔπειτε μὲ τὴν ἀργυρᾶν κόγχην, ποῦ ἔξεφωνησε τὰ δύναματα τῶν Ολυμπιονικῶν, νὰ μεγαλοφυνήσῃ εἰς ὄλην αὐτήν τὴν μυρμηκιανήν, τὴν καλύπτουσαν τὰς κερούδας τοῦ Σταδίου, τὴν σημασίαν τῆς φυσικῆς ἀνατροφῆς, σημασίαν ἔγιανήν. «Αν ἥτο δυνατόν. Σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν προλήψεις, παρεεηγήσεις, παρεερμηνεῖαι, ψευτοφιλοτικάια καὶ κάθε εἰδους. 'Αλλ' ἀδιάφορον. «Οταν πληθυνθῇ ἡ ἀγάπη, θὰ πληθυνθῇ καὶ ἡ γνῶσις. Η ἀγάπη, μόνον αὐτὴ κάμνει θαύματα.

[

]

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

νὰ καλύπτῃ ἀδιακρίτως καὶ ἀδιακρίτως νάποκαλύπτῃ, ποῦ χωρίζει τὰ σώματα ἀπὸ τὸ φῶς καὶ ἀπὸ τὸν ἄρεα μὲ στεγανοὺς θώρακας, ἐσυλλογίσθη τὴν ἀνηθικότητα τοῦ ἐνδύματος ποῦ ὑποθάλπει τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν φυδόδαν τῶν σωμάτων μὲ τὸ νάποκρύπτη τὴν ἀσχημίαν, μὲ τὸ νάπλων ἔνα παραπέτασμα ἐμπρός εἰς συστήματα μῶν νεκρά, ἀτροφήσαντα, περιττά, ἀποτελοῦντα τόσα μικρὰ πτώματα, κινούμενα μόνον ἀπὸ τὴν γειτονικήν των ζωήν. Ποῦ εἶνε οἱ ἀπολογηταὶ τῆς κρανιακῆς ψυχῆς; Οἱ ἀπολογηταὶ τῶν ἀσωμάτων κεφαλῶν; Εἰμπορεῖ τάχα νάνθηση μία ψυχὴ μέσα εἰς τὸ πτῶμα; «Οταν ἔνα ἐλάχιστον τμῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἶνε νεκρόν, ἔνα μόριον τῆς ψυχῆς εἶνε νεκρὸν μαζί του. Εἴπαν: «νοῦς ὑγιῆς εἰς ὑγιές σῶμα». Λέγω: «Ωραία ψυχὴ εἰς ὑδροῖον σῶμα». Οἱ Ἐλληνες ἐπραγματοποίησαν δλας τὰς ὠδαίοτητας, διότι ἐπραγματοποίησαν τὴν πρώτην αὐτήν καὶ τὴν θεμελιώδη.

Πόσοι τὰ ἐσκέφθησαν ὄλα αὐτὰ εἰς τὰς κερκίδας τοῦ Σταδίου; «Αδιάφορον. «Αν δὲν τὰ ἐσκέφθησαν, τὰ διηγούμενοντο νὰ δαυμάζουν καὶ νὰ συγκινοῦνται ἐμπρός εἰς τοὺς θριάμβους τῶν σωμάτων, εἰς τὴν εὐγλωττίαν τῶν κινήσεων, εἰς τὰς ἀρμονίας τῆς σαρκός. Νὰ θαυμάζουν καὶ νὰ συγκινοῦνται. Καὶ διασπόδιος γεννᾷ τὴν ἀγάπην. Καὶ ἡ ἀγάπη εἶνε ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν γνῶσιν. «Ο γυμνασίαρχος κ. Χρυσάφης, διπλασίας τοῦ Ατλας αὐτὸς τῶν Αγώνων — πόσοι τὸ γνωρίζουν; — δι φυσιολόγος, δι ψυχολόγος, δι αἰσθητικὸς τῆς γυμναστικῆς, δι ἐργητικὸς τοῦ ἐλληνικοῦ γυμναστικοῦ δαιμονίου, δι ἐρωτευμένος ἀπόστολος τοῦ γυμναστικοῦ πνεύματος εἰς τὴν Ἑλλάδα — μία ἀπὸ τὰς διλίγας νεοελληνικὰς δυνάμεις — ἔπειτε μὲ τὴν ἀργυρᾶν κόγχην, ποῦ ἔξεφωνησε τὰ δύναματα τῶν Ολυμπιονικῶν, νὰ μεγαλοφυνήσῃ εἰς ὄλην αὐτήν τὴν μυρμηκιανήν, τὴν καλύπτουσαν τὰς κερούδας τοῦ Σταδίου, τὴν σημασίαν τῆς φυσικῆς ἀνατροφῆς, σημασίαν ἔγιανήν. «Αν ἥτο δυνατόν. Σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν προλήψεις, παρεεηγήσεις, παρεερμηνεῖαι, ψευτοφιλοτικάια καὶ κάθε εἰδους. 'Αλλ' ἀδιάφορον. «Οταν πληθυνθῇ ἡ ἀγάπ

Ο ΣΑΡΑΚΕΝΟΣ

Σαρακενὸς ἐκοίτονταν σὲ σιδερένιο στρῶμα,
Σὲ σιδερένιο πάπλωμα, σὲ σίδερο σεντόνι
Κ' ἐψυχομάχιεν τὸ σκυλὶ κ' ἐσειούταν τὸ σαρᾶ
Καὶ τὸ φουσάτο τοῦτρεμε ποιὸς νά τόνε ρωτήσῃ.
Κ' ἔνας μικρὸς Γενίτσαρος πάει καὶ τὸν ρωτᾷει.
Τρεῖς λεβαντιέρες ἔκαμε καὶ ἐμπρός τον γονατίζει.

Γιὰ πές με σύ, Σαρακενέ, ποιά ναυτὴ ἡ ἀρρωστειά σου;
Ἐσκήνη ἔχω τῆς μάνας μου καὶ εὐκήνη ποῦ τοῦ κυροῦ μου
Κι' εὐκήνη τοῦ πρώτου μ' ἀδερφοῦ νὰ μὴ τὸ μολοήσω.
Μὰ τώρα ποῦ μὲ ρωτήσεις θὰ σοῦ τὸ μολοήσω.
Τὸ μαῦρο μου χαλίνωσα καὶ ἥβγα νὰ σεργιανίσω.
Κι' ὁ μαῦρος μου ἦταν γλήρος καὶ ἤταν καὶ παιχνιδιάρης
Κ' ἐπῆρε, μὲ κατέβασε σ' ἔνα καμπολειβάδι.
Κ' εἶχε μὰ τέντα κόκκινη καταμεσῆς στὸν κάμπο.
Θεέε μου καὶ πῶς ἐμπρεπε ἡ τέντα στὸ λειβάδι!
Τούρκικα ἔρρηξα φωνή, δὲν μὲ πολοηθῆκαν
Ρωμένα ἔρρηξα φωνή, δὲν μὲ πολοηθῆκαν
Πασιπιστῆς ἐφώναξα, δὲν μὲ πολοηθῆκαν
Σύρων τὰ τεντοπάλονκα καὶ μπαίνω μὲσ' τὴν τέντα.
Θωρᾶ ἔνα νὺὸ καὶ κάθονταν, ἄνιλο¹ παληκάρι,
"Ἄνιλο καὶ ἀμουστάκωτο καὶ πάνω στὶς ἀντρείες του,
Καὶ κράτην εἰς τὰ γόνατα μὰ λυγερὴ κοπέλα.

Καλῶς τον τὸ Σαρακενό, νὰ φᾶ νὰ πῆ μετάμας.
Βγάζει καὶ δίνει μου κρασὶ καὶ ἀφράτο παξιμάδι.
Βγάζω καὶ δίνω τον ἔνιλια ἐπάνω στὸ βραχιόνι.
Νᾶταν βουνὸν ἐγκρέμονν το, δέντρο ξεροίζωνά το,
Νᾶταν καὶ πετροκάραβο ναποδογύριζά το.
Κ' ἐκεῖνο τ' ἀπιστο σκυλὶ τίποτε δὲν τοῦ φάνη
Καὶ παίρνει τὸ ματσοῦκι του στὸ δυνατό τον χέρι
Καὶ δίνει μὰ τὸ μαῦρο μου καὶ μὰ τὸν καβαλάρη.
Σήμερον ἔχω ἔννιά μηνες κοίτουμαι στὸ κλινάρι.

¹ ἄνιλον

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ο ἐπιθυμῶν νὰ λάβῃ ἀκριβῆ ἔννοιαν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ βίου καὶ ίδιᾳ τοῦ ἀθηναϊκοῦ, δρεῖλει νὰ μελετήσῃ κυρίως τὰ τῶν ἑορτῶν καὶ διασκεδάσεών τουν. Διότι, οὐδέποτε ὑπῆρχεν ἐν τῷ κόσμῳ λαὸς πλέον φιλέορτος ἢ οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἄλλος λαὸς ἔσχε ποτὲ περισσοτέρας καὶ καλλιτεχνικῶτερον διωργανωμένας ἑορτάς. Εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, καθὼς καὶ εἰς πλεῖστα ἄλλα, οἱ σύγχρονοι τοῦ Περικλέους ἀφίκοντο εἰς τὴν ιδιαίτην ἐκείνην τελειότητα, τὴν δποίαν οὔτε νὰ φθάσῃ, οὔτε νὰ μιμηθῇ δύναται σήμερον ἢ ἀνθρωπότης. Διὰ τοῦτο, πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀναπαράστασιν ἀρχαίων ἑορτῶν εἶνε καὶ ἔσται, καὶ ὡς ἔμπνευσις καὶ ὡς ἐκτέλεσις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπτυχία.

Εἶνε δύσκολον εἰς ήμας, τοὺς ἀνθρώπους τῆς σημερινῆς γενεᾶς, νὰ κατανοήσωμεν καὶ αἰσθανθῶμεν ἐπακριβῶς, ποσην δύναμιν φιλορότητος καὶ χαρᾶς ἐνέκλειεν ἢ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸ 25 αἰώνων, καὶ δποία δρμὴ πρὸς διασκεδάσεις ὑπῆρχεν ἐν ταῖς καρδίαις κατὰ τὴν νεανικὴν ἐκείνην τῆς ἀνθρωπότητος ἥλικαιν· διότι παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ἔδρων πολλῷ διάφοροι τῶν σημερινῶν παράγοντες, οἱ δποῖοι παρεσκεύαζον εἰς τοὺς ἀνθρώπους διαθέσεις ψυχικὰς πολὺ τῶν ήμετέρων διαφερούσας. Καὶ ὅμετον πρὸ παντός, δτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἀν δὲν ἦτο δλως ἀγγωστος, ἀπειρως βέβαια ἦτο μετριωτέρα ἡ βιοπάλη, ἡ ἀγρία αὕτη τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων μάστιξ, ἡ καθιστῶσα τούτους νευρικούς, δυσθύμους καὶ κεκηρύκτας, ἔξαιρέσει τινῶν μόνον ἐκ γενετῆς πλουσίων, ἀποτελούντων μεγίστην μειονότητα. Προκειμένου δὲ ίδιως περὶ τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς πολιτείας, δύναται τις εὐλόγως νὰ ὑποστηρίξῃ, δτι μεταξὺ τῶν διισμύριων οἰκογενειῶν εἰς ἀς ἥριθμοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι πολιται, οὐδὲ εἰς ὑπῆρχε βιοπαλαιστῆς ἀνάλογος πρὸς τοὺς σημερινούς. Προήρχετο δὲ ἡ ἔλλειψις τῆς βιοπάλης ἐκ δύο λόγων: ἐκ τῆς λιτότητος καὶ ἀπλότητος τοῦ τότε βίου — διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἐγίνωσκον, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, «νὰ φιλοκαλῶσι μετ' εὐτελείας», — καὶ ἐκ τῆς ὑπάρξεως πολυαρίθμου τάξεως δούλων, ὃν ἡ ἐργασία παρεῖχε τὰ μέσα τοῦ ζῆν εἰς τὸν μεγαλείτερον ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν.

Ἡ ἔλλειψις δὲ αὕτη τῆς βιοπάλης τὰ μέγιστα ἐπέδρα ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν πολιτῶν

καὶ τοῦ λαοῦ ἐν γένει, διότι τὸν καθίστα φαιδρόν, διασκεδαστικὸν καὶ φιλέορτον, εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον δι' ήμας τοὺς συντριβομένους ἐκ τῆς βιοπάλης. Οἱ Ἀθηναῖοι πολίται ἀπέτελουν κοινωνίαν συγκειμένην ἐξ ἀνθρώπων σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου μὴ ἔχοντων ἀνάγκην νὰ σκέπτωνται περὶ ἔξευροσέως τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως των, καθὸ ἀρκουμένων εἰς ὅσα εἶχον, ὃσον ὀλίγα καὶ ἀν ἵσαν τούτα, μεριμνῶτων δὲ καὶ ἐργαζομένων κυρίως καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας, ἥτις, οὐ μόνον ἀπεζημίου διὰ μισθῶν ἐπαρκῶν τοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς ἀφιεροῦντας ὅλον τὸν καιρόν των πολίτας, ἀλλὰ συνάμα κανήκον καὶ ὑποχρέωσίν της ὑπελάμβανε καὶ εὐχάριστον νὰ τοῖς καθιστᾶ τὸν βίον, διοργανοῦσα ἑορτάς, πανηγύρεις, διασκεδάσεις καὶ ἀγῶνας, διὰ δημοσίων δαπανῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ διασκεδάζειν δὲν ἔπρεπε νὰ είνε ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν εὐπόρων πολιτῶν, ἡ πολιτεία ἀφιέρου μέγα ποσὸν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς δπως χορηγῇ εἰς τοὺς ἀπορετέρους τῶν πολιτῶν τὰ μέσα τοῦ νὰ μετέχωσι πασῶν τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων καὶ τὸ σχετικὸν κονδύλιον τῆς δαπάνης ταύτης ἥτο γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα θεωρικά.

Καὶ ἥτο, ὡς εἴρηται, πολὺ μεγάλη ἐν Ἀθηναῖς ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς ἑορτάς, τὰς πανηγύρεις, τὰς δημοτελεῖς θυσίας, τοὺς ποικίλους καὶ παντοειδεῖς ἀγῶνας καὶ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόσουν νὰ ποικίλλωσιν ἀδιακόπως τὴν ζωὴν διὰ ψυχαγωγῶν, καὶ τὰς ἔργασίμους ἥμέρας ἔπρεπεν ἀδιαλείπτως νὰ διαδέχωνται αἱ ἑορτάσμιοι, ἡ μᾶλλον αἱ ἥμέραι τῶν διασκεδάσεων. Ἐφφόνουν πολὺ δικαίως, δτι διὰ τῆς ἀδιακόπου ταύτης καὶ κανονικῆς ἐναλλαγῆς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς διασκεδάσεως τὸ πνεῦμα διετηρεῖτο πάντοτε ἀκμαίον καὶ ζωηρόν, δὲν δὲ βίος τοῦ ἀνθρώπου παρήρχετο ἥρεμος καὶ γλυκύς, ὡς ἡσυχος ποταμὸς κυλίων τὰ διαυγῆ του ὑδατα διὰ μέσου φαιδρῶν καὶ ἀνθοσπάρτων λειμώνων.

Ἄλληδες εἶνε, δτι οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τὰ κυριακάς, αἵτινες καὶ μόναι ἀποτελοῦσι σήμερον ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ πεντήκοντα δύο ἥμέρας ἀργίας ἐτησίως. Εἰς ταύτας ἡ Ορθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἔκκλησία προσθέτει

έτέρας είκοσι περίπου έορτάς εν αἷς διατάσσεται ἀργία, ὡστε παρ' ἡμῖν αἱ ὅλαι έορτάσιμοι ἡμέραι αἱνέρχονται εἰς 70-75 τὸ πολύ. Παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις ἡ ἔλλειψις τῶν κυριακῶν ἀνεπληροῦτο καὶ ὑπερηκόντιζετο ὑπὸ τῆς πληθύνος τῶν ἄλλων έορτῶν. 'Ἐν τούτοις, εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχε καὶ τι παρεμφερὲς πρὸς τὰς κυριακάς· διότι ἐωρατάζετο, πᾶσα μὲν πρώτη τοῦ μηνὸς ὡς Νουμηνία, πᾶσα δὲ δύδοντα τοῦ μηνὸς ὡς Ἱερὰ εἰς τιμὴν τοῦ Θησέως. "Ωστε εἴκοσιτέσσαρες έορτάσιμοι ἡμέραι ὑπῆρχον ἐτησίως μόνον διὰ τῶν δύο τούτων έορτῶν, τῶν ἐπανερχομένων καθ' ἔκαστον μῆνα.

Κατόπιν ἥρχοντο αἱ Διονυσιακαὶ έορταὶ τετράκις τοῦ ἔτους, ἦτοι τὰ Ἀνδεστήρια, τὰ μικρὰ Διονύσια, τὰ μεγάλα Διονύσια, τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια. Ἐκάστη τούτων διήρκει ἀπὸ τριῶν μέχρι πέντε ἡμερῶν, ὡστε συναποτελοῦσι δεκαπέντε ἡμέρας έορτάσιμους.. "Ἐτεροι μεγάλαι ἐνιαυσιαι έορταὶ ἦσαν, τὰ μικρὰ Παναθήναια (3 ἡμέρας), τὰ Θεσμοφόρια (4 ἡμέρας), τὰς Ἀπατούρια (3 ἡμέρας), τὰ Μουνύχια (3 ἡμέρας), τὰ Θαργήλια (2 ἡμέρας). Δι' ἔκαστον τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὑπῆρχεν ἀνὰ μία έορτή, ἐξ ἣς ἐλήφθη τὸ δόνομα τοῦ μηνός, διαφροῦσαι ἀνὰ μίαν ἡμέραν. Πρὸς τούτοις τὰ Διάσια (2 ἡμέρας), τὰ Ἀδώνια (2 ἡμέρας), καὶ 33 ἄλλαι έορταὶ διαφροῦσαι ἀνὰ μίαν ἡμέραν, ὧν μακρὸν θὰ ἦτο νὰ μνημονεύενται τὰ ὄντα.

'Ἐκτὸς τῶν ἐνιαυσιῶν τούτων έορτῶν, ὑπῆρχον αἱ λεγόμεναι πεντετηρίδες, ἦτοι αἱ έορταὶ αἱ τελούμεναι ἀπαξ κατὰ πενταετίαν, καὶ διαφροῦσαι ἐπὶ ἐξ ἣ ἐπτὰ ἡμέρας. "Ἡσαν δὲ αἰται τὰ Μεγάλα Παναθήναια, τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια, τὰ Βραυρώνεια, τὰ Ἡράκλεια καὶ τὰ Δήλια. Ὑπῆρχον δὲ καὶ τὰ μικρὰ Μυστήρια, τελούμενα ἐν τῷ Ἀστεὶ ἐν ἔτοις πρὸ τῶν μεγάλων. Καθ' ἔκαστον ἔτος συνέπιπτε μία μόνη πεντετηρίς.

"Ἐν τῷ συνόλῳ λοιπόν, αἱ έορτάσιμοι ἡμέραι τῶν Ἀθηναίων δὲν ἦσαν διλγάρτεραι τῶν ἐκατὸν δέκα ἐτησίως, δηλαδὴ σχεδὸν τὸ τρίτον τοῦ ἐνιαυτοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόσουν νὰ ἐργάζονται τρεῖς ἡμέρας καὶ νὰ διασκεδάζωσι μίαν.

Οὐχὶ δὲ μόνον κατ' ἀριθμὸν περισσότεραι τῶν ἰδικῶν μας ἦσαν αἱ τῶν προγόνων ἡμῶν έορταὶ, ἄλλα καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα τὰ μέγιστα διέφερον τῶν ἡμετέρων. Παρ' ἡμῖν, καὶ παρ' ἄπασι τοῖς χριστιανοῖς λαοῖς ἐν γένει, ἔορτὴ σημαίνει ἀπλῶς ἡμέραν ἀργίας καὶ ἀναπάυσεως οἰκογενειακῆς· καὶ ἐάν τινες διασκε-

δάζωσι κατὰ τὰς έορτάς, τὸ πράττουσιν ὅλως Ἰδιωτικῶς, ἐν οἰκογενειακῷ καὶ φυλικῷ κύκλῳ, ὃς θὰ ἔπραττον καὶ ἐν οἰδηπότε ἄλλῃ ἡμέρᾳ. Παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις ὅμως, καὶ ἐν Ἀθήναις Ἰδίως, πᾶσα έορτὴ ἦτο καὶ μία πάνδημος διασκέδασις, ὁργανουμένη εἰς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων, δαπάνη τῆς πολιτείας, συντρεχόντων καὶ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν διὰ γενναίων χορηγιῶν. Καὶ ὁργανουμένη οὕτω, δημοτελεῖς θυσίαι, ἀγῶνες, θεατρικαὶ παραστάσεις, μουσικοὶ διαγωνισμοί, ἀρματοδορίαι, ἵπποδρομίαι, λαμπαδηφορίαι, παννυχίδες, πομπαὶ πολιτελέσταιται, ἀμιλλαὶ τριήρεων καὶ πλασταὶ ναυμαχίαι, δημοθοινίαι, ἦτοι ἐστιάσεις τοῦ πλήθους. Ετελοῦντο δὲ καὶ ἄλλαι παντὸς εἴδους ὑπὸ παναρχαῖον ἐθίμων καθιερωμέναι περιεργόταται τελεταὶ καὶ μυσταγωγίαι. Διὰ νὰ μὴ ἐπέρχεται δὲ κόρος καὶ μονοτονία, εἰς ἔκαστην τῶν έορτῶν εἴχε δοθῆ ἴδιος χαρακτῆρα καὶ ἴδιαιτέρα φυσιογνωμία, ἄλλα δὲ ἦσαν τὰ ἐν ἔκαστῃ ἐκτελούμενα ἔθιμα καὶ διάφοροι αἱ ὁργανούμεναι διασκεδάσεις.

Τοσαύτην δὲ σπουδαιότητα ἀπέδιδον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν ὅσον οἶον τε μεγαλοπρεπεστερῶν τῶν έορτῶν των τέλεσιν, ὡστε μέγα πλήθος ἀρχόντων ὑπῆρχεν, ὃν διόνος προορισμὸς ἦτο νὰ ἐπιμελῶνται τὴν προπαρασκευήν, δργάνωσιν καὶ τέλεσιν τῶν έορτῶν καὶ πανηγύρεων. 'Ο λόγος δὲ τούτου δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κατανοηθῇ. 'Η θρησκεία τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων, εἴχε παραχθῆ, ἐξειλιχθῆ καὶ διαμορφωθῆ ἀπὸ παλαιτάτων χρόνων ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ. Οἱ θεοί, οἱ ἡμίθεοι καὶ οἱ ἡρωες τῆς θρησκείας ταύτης, ἦσαν οἱ γενάρχαι καὶ πρόγονοι τοῦ λαοῦ καὶ ἰδρυταὶ τῆς πολιτείας του· εἰς ἐκαστοτύνας ἀνήρχοντο αἱ οἰκογένειαι αὐτινες ἐκαυχῶντο διὰ τῆς πολιτείας ταύτης, οὖ μόνον ἦσαν ἀναμνήσεις σημαντικῶν γεγονότων τῆς ἴστορίας τοῦ τόπου, ἀλλ' ἐθεωροῦντο καὶ οἰκογενειακαὶ ἀναμνήσεις διὰ πλείστας οἰκογενείας, ὃν οἱ πρόγονοι ησαν οἱ οὔτως ἣ ἄλλως δράσαντες κατὰ τὰ ἴστορια καὶ συμβάντα διὰ μνήμης έορτάζετο. Τούτων δ' ἔχόντων οὕτως, τίς δὲν ἐννοεῖ, διτὶ ἀπείρως μεγαλείτερον ἐνδιαφέρον ἦτο φυσικὸν νὰ ἐμπνέωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους αἱ έορταὶ των, ἐκείνους τὸ δόπιον ἐμπνέουσι σήμερον αἱ χριστιανικαὶ μας έορταὶ;

Εἶπομεν περὶ τοῦ διαφόρου χαρακτῆρος ἐκάστης έορτῆς, οὖ ἐνεκεν δόκος δὲν ἐπήρχετο οὔτε ἡ μονοτονία τῶν αὐτῶν διαρκῶς διασκε-

δάσεων ἐμάραινε τὸν ζῆλον τῶν φιλερότων. Τὰ Ἀρθεστήρια, ἐπὶ παραδείγματι, εἰχον τὸν ἴδιον των χαρακτῆρα, μὲ τὴν πλησμονὴν τῶν ἀνθέων δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ παιδία, μὲ τὸν γάμον τοῦ Διονύσου μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ ἀρχοντος Βασιλέως, τελούμενον μετὰ λαμπροτάτης πομπῆς, μὲ τοὺς ἀγῶνας τῆς πολυποσίας οἵτινες ἐγίνοντο, μὲ τὴν διασκέδασιν τῶν δούλων, οἵτινες ἔτρωγον καὶ ἐπινοιούμενοι ὑπὸ τῶν κυρίων των, καὶ. Τὰ Διονύσια διαιρούμενα εἰς μικρά, μεγάλα, καὶ κατ' ἀγρούς, εἰχον ἐπίσης ἴδιον χαρακτῆρα, μὲ τὰ Ἱερὰ ὅργα τοῦ Βάκχου, μὲ τὴν μεγαλοπρεπῆ Διονυσιακὴν πομπήν, τῆς ὅποιας ἐλαχίστην μόνον ἴδεαν δύνανται νὰ δώσωσιν ἡμῖν αἱ παρελάσεις τῶν προσωπιδοφόρων τῶν ἀπόκρεων, καὶ μὲ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις καὶ τοὺς διαγωνισμοὺς τῶν τραγωδῶν καὶ τῆς μουσικῆς· τὰ μικρὰ Παναθήναια, μὲ δῶλα διάφορον φυσιογνωμίαν, διτὶ διωργανοῦντο αἱ λαμπροφορίαι εἰς τὸν Κεραμεικὸν ὑπὸ τε τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ἵππου, οἱ ἀγῶνες τῆς εὐανδρείας εἰς τὸ Στάδιον, καὶ ἀγῶνες μουσικῆς, ἦτοι κιθαρωφδίας, πομπαὶ ταῦτας τὰ ὄντα. Εἰς τὸ Πλαυτήριον. Καὶ ἐγίνετο προσέτι η περίφημος πυροφορία ὅρχησις ὑπὸ τῶν νέων, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τῶν Τιτάνων, καὶ ναυμαχία πλαστὴ παρὰ τὸ Σούνιον. Τὰ Θεσμοφόρια, έορτὴ τῶν θεομῶν τῆς πολιτείας καὶ κοινωνίας, εἰς τιμὴν τῆς Θεσμοφόρου Δήμητρος, τελούμενη ὑπὸ ἐκατοντάδος γυναικῶν καὶ παρθένων μεταξὺ τῶν ἀπόκρεων τοῦ πεζικοῦ καὶ ἐκαλλύνετο τὸ ἄγαλμα τῆς Παλλαδίου ὑπὸ τῶν Πραξιεργιδῶν καὶ κατόπιν ἐγίνετο πομπὴ ἀνὰ τὰς δόδους μὲ σύκα ἡγητόρια. Τὰ Σκιρροφόρια, έορτὴ εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ἢ τὸ ἄγαλμα περιεφέρετο ἐν πομπῇ σκιαζόμενον ὑπὸ σκιόροις, ἦτοι ἀλεξηλίους, καὶ ὑπὲρ ἦσαν ἐγίνοντο θυσίαι ὑπὸ τῶν καλουμένων 'Επεοβονταδῶν. Τὰ 'Υδροφόρια έορτὴ καθ' ἣν ἐπλύνετο καὶ ἐκαλλύνετο τὸ ἄγαλμα τῆς Παλλαδίου ὑπὸ τῶν Πραξιεργιδῶν καὶ κατόπιν ἐγίνετο πομπὴ ἀνὰ τὰς δόδους μὲ σύκα ἡγητόρια. Τὰ Σκιρροφόρια, έορτὴ εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ἢ τὸ ἄγαλμα περιεφέρετο ἐν πομπῇ σκιαζόμενον ὑπὸ σκιόροις, ἦτοι ἀλεξηλίους, καὶ ὑπὲρ ἦσαν ἐγίνοντο θυσίαι ὑπὸ τῶν καλουμένων 'Επεοβονταδῶν. Τὰ 'Υδροφόρια έορτὴ καθ' ἣν, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ 'Ωγύγου, αἱ γυναικες καὶ αἱ κόραι τῶν Ἀθηναίων λαμπροστόλιστοι καὶ μὲ πολυτελεῖς ὑδρίας ἐκόμιζον ὑδρὸν καὶ ἐπλήρουν μίαν χαροάδρων ἐγγὺς τοῦ Ναοῦ τοῦ Όλυμπίου Διός, καὶ κατόπιν, φέρουσαι ἐρρυπτὸν ἐντὸς τοῦ ὑδάτου τούτου, ἀλευρα, μέλι, καρποὺς καὶ ἄλλα φαγητὰ πρὸς ἔξιλέωσιν τῶν καταχθονίων θεῶν.

Πλεῖσται ἄλλαι έορταὶ ὑπῆρχον, ἃς παραλείπω άκριν συντομίας. 'Αλλὰ καὶ τούτων ἐμνημόνευσα μόνον δύος καταδείξω τὴν μεγίστην αὐτῶν ποικιλίαν καὶ ἀλλήλων διαφοράν.

Καὶ ἐν γένει, αἱ έορταὶ ἦσαν αἱ καθιστῶσαι τὸν ἐν ταῖς ἀρχαῖαις Ἀθηναῖς βίον τοσοῦτον γλυκὺν καὶ θελκτικόν, ὡστε πληθὺς Ἑλλήνων ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐρχωνται ἐνταῦθα δύος διασκεδάζωσιν." Ανευ τῆς πληθύνος καὶ μεγαλο-

πρεπείας των έορτῶν των αἱ Ἀθῆναι δὲν θὰ ἥσαν Ἀθῆναι.

Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, δὲν πρέπει νὰ παραλείψω καὶ ἔτερον πανίσχυρον ἐλατήριον, δπερ καθίστα λίαν ποθητὰς εἰς τοὺς Ἀθηναῖους τὰς ἔορτάς των. Ἡτο δὲ τοῦτο ἡ ἐν αὐταῖς καὶ μόναις ἐπερχομένη ἐ-αφὴ τῶν δύο φύλων. Διότι, ὡς γνωστόν, αἱ Ἀτθίδες, αἱ κατὰ τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐν τοῖς γυναικῶνταις διάγουσαι, κατὰ τὰς ἔορτὰς ἐξήρχοντο λαμπροστόλιστοι καὶ πλήρεις χαρίτων, καὶ οὐ μόνον καθ' ἀπασαν τὴν πόλιν διεχέοντο, ἀλλὰ καὶ μέρος ἐνεργὸν ἐλάμβανον εἰς τὰς ἑροτελεσίας, τὰς πομπάς, τὰς θυσίας καὶ τὰς μυσταγωγίας. Ἐν ταῖς πλείσταις μάλιστα τῶν περιπτώσεων αἱ γυναικες ἐλάμβανον ἐνεργότερον καὶ ἐπικρατέστερον μέρος ἢ οἱ ἄνδρες. Διότι, τότε αἱ γυναικες μετεῖχον τοῦ ἱερατείου, κατεῖχον μάλιστα αὐταὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν ἱερατικῶν ἀξιωμάτων ἐν τοῖς Ναοῖς τῶν Θεαίνων, ὡς εἶχον γράψει ἄλλοτε καὶ ἐν τῇ «περὶ Ἀτθίδων Βασιλισσῶν» πραγματείᾳ μου, τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τοῖς «Παναθηναίοις». Ἡτο δὲ ἡ κατὰ τὰς ἔορτὰς ἐπιμιξία τῶν γυναικῶν πρός τοὺς ἄγδρας — καὶ μάλιστα τῶν παρθένων — πολὺ ἐλευθερωτέρα παρ' ὅσον πολλοὶ σήμερον

τὴν φαντάζονται. Αἱ γυναικες ἐξήρχοντο εἰς τὰς ἔορτὰς ἀκάλυπτοι τὰ πρόσωπα, αἱ δὲ παρθένοι μάλιστα καὶ ἐλαφρῶς ἐνδεδυμέναι, καὶ οὐδαμῶς ἀπέφευγον τὰ βλέμματα τῶν ἀνδρῶν, πολλάκις δὲ κατὰ τὰς παννυχίδας μετεῖχον ζωηρῶς τῶν χορῶν καὶ τῶν ἀσμάτων, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἔξις στίχων τοῦ Ἀριστοφάνους (Βάτραχοι 409-412 καὶ 414-415), διότι ψάλλει ὁ Ἡμίχορος:

«Καὶ γάρ παραβλέψας τί μειρακίσκης
»Νῦν δὴ κατεῖδον, καὶ μάλ' εὐπροσώπου,
»Συμπαιωτίας, χιτωνίου
»Παραφραγέντος πιθίον προκύψαν».

Ο δὲ Ξανθίας παρατηρεῖ πρὸς ταῦτα:

«Ἐγώ δ' ἀεὶ πως φιλακόλουθός εἰμι, καὶ
[μετ' αὐτῆς
»Παιᾶν χρεόνειν βούλομαι!»

Ἀνθρωποι τόσον καλαίσθητοι, ὅσον οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ ἐννοῶσιν, διότι δύο πράγματα εἶνε ἀπαραίτητα διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ χάριν πάσης ἔορτῆς: Αἱ γυναικες καὶ τὰ ἄνθη!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ

Μ Α Ν Ο Ι Σ

Τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. I. Κονδυλάκη διὰ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀνοίξεως, ποὺ ἐδώσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος, ληφθείσαν ἀργά, δημοσιεύομεν σήμερον χωριστά.

Τί αἰσθάνομαι κατὰ τὴν "Ἀνοίξιν"; "Ἐγώ ἔνα μελόδραμα ἢ καλλίτερα μίαν ὀπερέταν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὅταν δὲν ἔχω δεκάραν εἰς τὴν τοσέπην. Κατὰ τὴν Ἀνοίξιν ζῶ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τοῦ ἔτους νοσταλγῶ καὶ περιμένω τὴν Ἀνοίξιν. Δι' ἐμὲ ἡ Ἀνοίξις εἶνε πρωΐα, εἶνε φῶς, νεότης. Υποδέτω ὅτι ὅσον καὶ ἀν γηρασῆ ὁ ἄνθρωπος, ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθάνεται ἐνα παλιμὸν νεότητος κατὰ τὴν Ἀνοίξιν.

Δὲν ἔννοω τὴν τέρψιν τὴν διοίαν δίδουν εἰς πολλοὺς τὸ φινιόπωρον καὶ διειμῶν, διπος λέγουν τούλαχιστον. Προτιμῶ πάλιν τὸ θέρος μὲ δῆλας του τὰς ἐνοχλήσεις, μόνον διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ὑπαίθρου τὴν διοίαν μᾶς δίδει. Δὲν δίδω μίαν ὥραν θερινῆς νυκτὸς εἰς τὸ ἀκρογιάλι τοῦ Φαλήρου ἢ διότι ἀλλοῦ τῆς Ἀττικῆς θέλετε δι' ὅλας τὰς τέρψεις τοῦ χειμῶνος καὶ δι' ὅλας τὰς ποιητικὰς μελαγχολίας τοῦ φινιόπω-

ρον. Εὐτυχῶς εἰς τὰς Ἀθῆνας ἡ βροχὴ διαφκεῖ δίλιγον, ἄλλως θὰ ἥμουν δὲν δυστυχέστερος τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν γειμῶνα

Τὸ πρῶτον αἰσθημα καὶ τὸ πρῶτον σκίτημα τῆς Ἀνοίξεως μοῦ δίδει πάντοτε τὸ κελάδημα ἐνὸς μικροῦ, πολὺ μικροῦ πτηνοῦ, τοῦ δοποίου ἡ φωνὴ ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰ δάση καὶ τοὺς κήπους, ὡς ρυθμικὸς κτύπος ἀξίνης. Τὸ ἐγγνωρίζα μόνον ἀπὸ τὴν φωνήν, ἔως πρὸ δύο μηνῶν, διε τὸ εἶδα εἰς τὴν Πεντέλην. Εἶνε μικρότερον καὶ κομψότερον τοῦ ἀηδονιοῦ, ὑπόφαιον τὸ χρῶμα, καὶ τὸ κελάδημά του δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἔξαιρετικόν. Εἶνε μονότονον: καὶ δύμως μὲ συγκινεῖ περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, διότι μοῦ φέρει τὸ πρῶτον μήνυμα τῆς Ἀνοίξεως. Πῶς δύνομαζεται οὔτε γνωρίω, οὔτε θέλω νὰ μάθω. Μοῦ εἴπαν ἄλλοτε κάποιον κοινὸν δύνομα, τόσον βάρβαρον, ὥστ' ἐφρόντισα νὰ τὸ λησμονήσω καὶ δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω ἀπὸ τὸν φύλον μου κ. N. Ἀποστολίδην τὸ ἐπιστημονικόν του δύνομα, ἐκ φόβου διτού θὰ εἶνε περισσότερον βάρβαρον.

I. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ

— Απὸ λαϊκὸν παραμύθι —

Κάτω ἀπὸ τὴν φουντωτὴ δάφνη, τὴν δλοπόρα-σινη, ἔστησε τὴ σκηνὴ τοῦ δ ποιητῆς.

Τὸν τραγούδησαν λυγερόφωνοι τραγουδιστάδες, τὸν κέρασαν πανώριες σκλαβοπούλες γλυκὸ κρασί, κ' ἔγειρε νὰ κοιμηθῇ κουρασμένος καὶ θρέμμα, δὲν εἶναι. Ἐξωτικὸ γυρίζει, τριγυρίζει ἐδῶ.

Τὴν τρίτη βραδυά, τὸ βασιλόπουλο βάζει τὸ σπαθί του κάτω ἀπ' τὸ προσκεφάλι του.

Λαγοκοιμάται. Ντρέπεται νὰ ξομολογηθῇ, αὐτός, ποὺ δὲν ἔχλωμασε ἐμπρός στὸν ἔχθρο, πῶς φοβᾶται τὰ ἔξωτικά.

Τὰ παληκάρια, ποὺ ἀκόμα δεν ξεκουράσθηκαν ἀπ' τὸν πόλεμο, ἀγρυπνοῦντε καὶ κρυφομιλοῦντε.

Τὰ μεσάνυχτα ξυπνᾷ... τὰ κεριά σβυστά! ἀνάβει δύσκολα φῶς μὲ τὰ πετράδια του.

Τὰ γλυκὰ φαγωμένα, τὰ ποτήρια στεγνά! Κακὸ μεγάλο θὰ γένη!! "Α! ἀν φροντίζῃ γιὰ τὰ σύνορα τοῦ κράτους του, καὶ τρέχῃ σιδερόφραχτος νὰ πολεμήσῃ τὸν ἔχθρο... φροντίζει καὶ γιὰ τὸν ἀφέντη τὸν ἑσυτό του, καὶ δὲν θέλει νὰ τοῦ λείψῃ τίποτε, μὰ τίποτε...

Καὶ φωνάζει στὰ παληκάρια του καὶ ἀγριεύει καὶ λέγει μὲ φωνὴ ἀστροπελέκι: πῶς ἔκεινον ποὺ θὰ ξανασβύσῃ τὰ κεριά του, θὰ τὸν σβύσῃ τὴ ζωή. Κ' ἔκεινον ποὺ θὰ πῆ τὸ μοσχάτο κρασί, θὰ τοῦ πῆ τὸ αἷμα. Φόβος καὶ τρόμος!!

Τὸ πιὸ ἄφοβο παληκάρι, τὸ πιὸ ἄφοβο στὸν πόλεμο, ἀντίκρυ στὸν ἔχθρο, τώρα στὴν εἰρήνη, καρδιοχτυπὰ σὰν πουλί, ἐμπρός στὸν βασιλέα του, καὶ λέγει μὲ εὐλάβεια. — Αφέντη βασιλέα, μαζὶ ἡ πιαμέ τοῦ ἔχθρου τὸ αἷμα, καὶ τώρα δλοι μαζὶ θὰ πιοῦμε καὶ τὸ αἷμα ἔκεινον, ποὺ ἥπιε ἀπ' τὸ ποτῆρι σου κ' ἔσβυσε τὰ κεριά σου.

Τὴν ἄλλη νυχτιὰ τὰ ἵδια.

Τὸ βασιλόπουλο ἀνοίγει τῆς σκηνῆς του τὴ θύρα καὶ βλέπει νὰ παραφυλάγοντας ἀγρυπνα τὰ παληκάρια του.

— Δὲν εἴδατε κάνενα;

— Κάνενα. Μάνας γέννημα καὶ θρέμμα δὲν πέρασε.

— Η κόρη ἀδικα παρακαλεῖ.

— Η δάφνη μένει κλειστή, θαρρεῖς ἀκόμα πιὸ πράσινη ἀπ' τὴν δργή της, καὶ ἀπὸ τότε ἔγιναν τὰ φύλλα της πικρὰ σὰν χολή.

Φιλημένη τιμπημένη μεσ' στὴ δάφνη πιὰ δὲν μπαίνει.

Τὸ βασιλόπουλο τὴν ἀρπάζει.

— Βλέπεις; ήταν γραφτό σου. 'Εσύ θὰ ήσαι ή δαφνούλα μου, κ' ἔγω θὰ ήμαι ή μανούλα σου.

Ἐκείνη πλαίει καὶ γέρνει τὸ πονεμένο τῆς κεφαλάνι στὸ στῆθος του, μ' ἐμπιστοσύνη.

Ἐκεῖ τὰ πικρὰ τῆς ἀπελπισίας λόγια ἔδω τὰ γλυκὰ τῆς ἐλπίδας νανουρίσματα.

— Μήν ἀγρυπνᾶτε, παληκάρια. Ἐγὼ πίνω τὸ κρασί. Ἐγὼ σιβύνω τὰ κεριά. Μήν ἀγρυπνᾶτε.

Καὶ δλο τὸ βασιλόπουλο ἀργοῦσε νὰ φύγῃ. 'Αδικα ὁ κάθε πολεμιστής λαχταροῦσε τὴν πατέρα. Μιὰ μάνα πονεμένη τοὺς καρτερεῖ ἐκεῖ κάτω τοὺς καρτερεῖ ὀλόδροση ἀρραβωνιαστική, τοὺς καρτερεῖ παραπονεμένη ἀδελφή, ἀδικα.

Τὸ βασιλόπουλο δὲν θέλει νὰ σαλέψῃ. Μὰ φθάσανε γραφές, πανωγραφές, ἀπ' τὸν πατέρα του. Νὰ γυρίσῃ πίσω γιατί τὸν καρτερεῖ ἡ καλή του καὶ δὲν ιδιος γέρος πιά, θέλει νὰ τοῦ δώσῃ στὰ στεφανώματά του, τὴν εὐλογία καὶ τὸν θρόνο.

Κλαίει τὸ βασιλόπουλο, χλώμιασε. Νὰ φύγῃ, πᾶς νὰ φύγῃ!! 'Εδῶ εἰν' ἡ καρδιά του δεμένη, ἔδω.

Καὶ τὴν ἀρραβωνιαστική του οὔτε θέλει πιὰ νὰ τὴν συλλογισθῇ.

'Ο γέρος ὁ σύμβολος φωνάζει μὲ τῆς πείρας τὴν βραχὴν φωνή, καὶ τοῦ θυμίζει τὸν λόγο τοῦ τὸν βασιλικό, τὸν γέρο του πατέρα, τὴν πατέρα, ποῦ θὰ τὴν ματοκυλίσῃ καὶ πάλι.

Καὶ σὰν βλέπει πᾶς δὲν γυρίζει τὸ βασιλόπουλο, τοῦ λέγει.

'Αφησε τὴν κόρη ἔδω, δός της χίλια καλὰ καὶ τρέξε δλα νὰ τὰ πῆς τοῦ γέρου σου πατέρα, καὶ ἄμα πάρης τὴν εὐχή του, ξαναγυρίζεις.

Μὲ φαψμακωμένη καρδιά τὴν ἀποκοίμισε.

Μέσα στὴ βασιλικὴ σκηνή. Ἐβαλε γύρω τῆς κρίνα καὶ τριαντάφυλλα καὶ βασιλικούς, πολλοὺς βασιλικούς, καὶ τῆς ἀφησε πετράδια καὶ φλονιά, γιὰ νὰ ζήσῃ ἐκατὸ χρόνια σὰν ζηλε μένη ἀρχόντισσα.

Τὴν ἐγλυκοφύλησε τὴν ἐπικροφίλησε κ' ἔφυγε, ἐνῷ δ σύμβολος ὁ γέρος ποῦ πάγωσαν τὰ χρόνια τὴν καρδιά του, τοῦ ἔλεγε, ἐμπρὸς στὸ θῦμα τὸ ἀνθοστόλιστο.

— 'Εκαμες πρᾶξι μεγάλη, ἡ ἴστορία θὰ τὴν γράψῃ.. Γιατὶ νίκησες χθὲς τὸν ἔχθρο καὶ σῆμερα τὸν ἔσωτό σου.

Τὰ φύλλα τῆς δάφνης πρασίνισαν πιὸ πολὺ καὶ πίκρισαν ἀκόμη περισσότερο.

Ξύπνησε ἡ κόρη, μακάρι νὰ κοιμοῦνταν τὸν ἀδύπνητο.

Ξύπνησε ἀπὸ ὅνειρο γλυκὸ καὶ εἶδε τὴν μοναξιά της, τὴν ἔρημιά της, εἶδε καὶ τὰ πετράδια καὶ τὸ χρυσάφι, ποῦ ἀχτινοβολοῦσαν περιπαιχτικά.

Τὰ διαμάντια τᾶσπλαχνα, τὸ χρυσάφι τὸ φθονερό! Τὰ εἶδε δλα, καὶ εἶπε, ἐνῷ στεφανώνυνταν μὲ τὰ συμπονετικὰ λουλούδια.

Ρόδα καὶ τριαντάφυλλα καὶ σεῖς βασιλικοί μου, γιατί μ' ἀποκοιμήσατε κ' ἔφυγε τὸ πονλί μου.

Γύρισε καὶ στὴ δάφνη τὴν κλειστή, μὰ δὲν εἶπε τίποτε.

"Αχ, ἐκείνη ἔφταιξε. Γιατὶ νὰ φύγῃ ἀπ' τῆς μάνας της τὴν ἀγκαλιά; γιατί;

Λένε πᾶς ἡ δάφνη ἡ φουντωτή, ἡ ὀλοπράσινη, ἡ ἀνίκητη, ἔεραμθηκε νικημένη ἀπ' τὸν πόνο, κ' ἔσυρε μαζί της στὸν θάνατο, συμπονετικά, τὴν κόρη ποῦ παραπάτησε κ' ἐκεῖ ποῦ ἡ δάφνη ἔξεραμθηκε, γλυκοπικροτραγουδεῖ τ' ἀηδόνι μὲ παράπονο.

Φιλημένη τσιμπημένη
μεσ' στὴ δάφνη πὰ δὲν μπαίνει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΣΤΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΖΟΛΔΗΣ *

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ ΜΕ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΛΛΙΑ

Την πῆραν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως Μάρκου τέσσαρες βαρδῶνοι, οἱ πιὸ κατεργάρηδες ἀνθρωποι τοῦ κόσμου, ποῦ ἐμποιοῦσαν τὸν Τριστάνον γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ γιὰ τὴν ἀγάπην ποῦ τοῦ εἶχε δι βασιλεύς. Νὰ τὰ ὀνόματά τους: 'Ανδρέτος, Γκενελόν, Γκονδοῖν καὶ Ντενοάλεν λοιπόν, δοὺς 'Ανδρέτος ήτον, καθὼς δι Τριστάνος, ἀνεψιός τοῦ βασιλέως Μάρκου. Κ' ἐπειδὴ ἥξεραν πῶς δι βασιλεύς δὲν ἐσκέπτετο πῶς ν' ἀποκτήσῃ παδιά, καὶ δι' ἀφινε τὸν θρόνον του ἔτσι στὸν Τριστάνον, δι φόνος τους ἀναψε, καὶ μὲ φέματα ἀρχισαν νὰ ἔξεγειρονταν ἐναντίον τοῦ Τριστάνου δλονος τοὺς μεγάλους τοῦ Κορνουάγι.

« Πόσα παράξενα στὴν ζωήν του! ἔλεγαν μεταξύ τους οἱ βαρδῶνοι: ἀλλὰ εἰσθε ἀνθρωποι μὲ μυαλὸ καὶ μπορεῖτε νὰ καταλάβετε. Πῶς ἐθριάμβευσε ἐναντίον τοῦ Μορχόλτ; Καὶ μὲ ποιὲς μαγειες ἡμπόρεσε μισοπεθαμένος ν' ἀρμείσῃ τὴν θάλασσα; Ποιὸς ἀπὸ σᾶς θὰ ἡμποροῦσε νὰ δόηγήῃ ἔνα πλοῖο χωρὶς πανιὰ καὶ χωρὶς κουπιά; Οι μάγοι, λένε, μποροῦν. » Επειτα, ποῦ ενδρῆκε γιατρικὸ γιὰ τὶς πληγές του; Βέβαια, εἶνε μάγος. Ναὶ! ἡ βάροκα τοῦ ήτον μαγική, μαγικὸ τὸ σπαθί του, καὶ ἡ ἀρπα του εἶνε μαγεμένη ποῦ κάθε μέρα χύνει φαρμάκι στὴν καρδιά τοῦ βασιλέως Μάρκου. Πῶς ἡμπόρεσε νὰ δαμάσῃ αὐτὴν τὴν καρδιὰ μὲ τὰ μάγια του! Θὰ γείνη βασιλεύς σας, αὐτὸς δι μάγος... » Επεισαν ἔτσι τοὺς πιὸ πολλοὺς βαρδώνος: Γιατὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἥξερον πῶς δι, εἶνε εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν μάγων, ἡ καρδιὰ τὸ κάμνει ἐπίσης μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀνδρείας. Γι' αὐτὸς οἱ βαρδῶνοι ἔβιασαν τὸν βασιλέα Μάρκον νὰ πάρῃ γυναῖκα μίαν κόρην βασιλέως ποῦ θὰ τοῦ ἔδιδε κληρονόμους· ἀνήρνετο, δι' ἀπεσύροντο μέσα στοὺς δυνατούς των πύργους γιὰ νὰ τὸν πολεμήσουν. 'Ο βασιλεὺς δὲν ἥθελε καὶ ὀρκίζετο πῶς ἐνόσωφ ἔξοντες δι ἀγαπημένος του ἀνεψιός, καμμία κόρη βασιλέως δὲν δι' ἀνέβαινε τὸ κρεββάτι του. 'Αλλά, ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος, δι Τριστάνος, δι δοποῖς μὲ πολλήν του ἔντροπήν την ὑπεφέρει τὴν ὑποψίαν ποῦ εἶχε δι κόσμος, δι δηλαδὴ ἀγαποῦσε τὸν

* Συνέχεια — «Παναθήναια» 15 'Απριλίου.

θεῖον του γιὰ νὰ τὸν κληρονομήσῃ, τὸν ἐφορέοισε· ἦ δι βασιλεὺς θὰ ὑπετάσσετο εἰς τὴν θέλησιν τῶν βαρδώνων του, ἦ αὐτὸς θὰ ἔφευγε ἀπὸ τὴν αὐλὴν καὶ θὰ ἐπήγαινε νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν πλούσιον βασιλέα μιᾶς ἀλλῆς χώρας. Τότε δι Μάρκος εἶπε στοὺς βαρδώνους δι τὸν θέλων θεῖον την γιὰ νὰ τὸν κληρονομήσῃ, τὸν ἐφορέοισε. Τὴν ὁρισμένην ἡμέραν, μόνος στὸ δωμάτιόν του ἐπεριόμενε νὰ ἔλθουν κ' ἐσκέπτετο λυπημένος: « Ποῦ λοιπὸν νανδρῶ κύριην βασιλέως ἀπὸ μακρυνὸ μέρος ποῦ νὰ ἡμπορέσω νὰ προσπιηθῶ μόνον, δι τὴν θέλω γυναῖκα; »

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρον ποῦ ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν, δύο χειλιδόνια ποῦ ἔκτιζαν τὶς φωλιές των ἐμπήκαν μιλῶντας μεταξύ των· ἐπειτα, ἀποτόμως ἔξηφανίσθησαν. 'Αλλ' ἀπὸ τὰ ράμφη τους ἔπεισε μία μακριὰ τρίχα γυναικὸς πιὸ λεπτὴ ἀπὸ κλωστὴν μετάξης ποῦ ἔλαμπε 'σὰν ἀκτῖνα ἥλιου.

« Ο Μάρκος, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε, εἶπε νὰ ἔλθουν οἱ βαρδῶνοι καὶ δι Τριστάνος, καὶ τοὺς εἶπε:

« Γιὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, θὰ πάρω γυναῖκα, ἀν δὲν θέλετε βέβαια νὰ μοῦ τὴν ενρῆτε, ἐκείνην ποῦ ἔδιαλεξα. »

— Βέβαια, θέλομε, ώραιε ἀφέντη ποιὰ λοιπὸν εἰν' ἐκείνη ποῦ ἔδιαλεξες;

— Εδιάλεξα ἐκείνην ποῦ αὐτὴ ἡ τρίχα θὰ ήτον δική της. Καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ θελήσω ἀλλήν καμμιά.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ, ώραιε ἀφέντη, σοῦ ἥλθε αὐτὴ ἡ τρίχα; ποιὸς σοῦ τὴν ἔφερε; ἀπὸ ποιὸ μέρος;

— Μοῦ ἥλθε, ἀπὸ τὴν πεντάμορφη μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά· δυὸ χειλιδόνια μοῦ τὴν ἔφεραν· ἐκεῖνα ἔρονταν ἀπὸ ποιὸ μέρος. »

Οι βαρδῶνοι ἐνόησαν πῶς δι ἐγελάσθησαν. 'Υπώπτευσαν πῶς δι Τριστάνος εἶχε συμβούλευσε ἔτσι τὸν βασιλέα. 'Αλλὰ δι Τριστάνος, καθὼς παρετήρησε τὴν χρυσὴν τρίχα, ἐνθυμήθηκε τὴν 'Ιζόλδην τὴν ξανθήν. 'Εχαμογέλασε καὶ εἶπε:

« Βασιλεὺ Μάρκε, δὲν κάνεις καλά· μήπως δὲν βλέπεις δι αἱ υποψίαι τῶν βαρδώνων μὲ ἐντροπιαζούν; Μάταια λοιπὸν τοὺς ἐπερίπαιξες· θὰ πάω νὰ ζητήσω τὴν πεντάμορφη μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά. Ξέρεις δι αὐτὸς ποῦ θὰ κάμω εἶνε ἐπικίνδυνο, καὶ θὰ μοῦ εἶνε πιὸ δύσκολο

τὸ ίδη καὶ κανένα χεῖλι νὰ μὴ τὸ ἐγγίσῃ. «Ομως, θταν θὰ ἔλθῃ ἡ νύκτα τοῦ γάμου καὶ ἡ στιγμὴ ποὺ ἀφήνουν τοὺς νεονύμφους μοναχούς, θὰ χύσῃς τὸ κρασὶ τοῦτο σ' ἓνα ποτῆρι καὶ θὰ τὸ παρουσιάσῃς γιὰ νὰ τὸ πιοῦν μαζὶ ὁ βασιλεὺς Μάρκος καὶ ἡ βασίλισσα Ἰζόλδη. Πρόσεξε, κόρη μου, μόνον αὐτοὶ νὰ τὸ δοκιμάσουν. Γιατὶ ἡ δύναμις του εἶνε τέτοια, ποὺ ἐκείνοι ποὺ θὰ τὸ πιοῦν μαζὶ θ' ἀγαπηθοῦν μὲ δῆλην τους τὴν καρδιὰ καὶ μὲ δῆλον τους τὸν νοῦν γιὰ πάντα, στὴν ζωὴν καὶ στὸν θάνατον.»

«Η Μπρανζιέννη υπεσχέθη εἰς τὴν βασίλισσαν ὅτι θὰ ἔκαμψε κατὰ τὴν θέλησιν τῆς.

Τὸ καράβι, σχίζοντας τὰ βαθιὰ κύματα ἔφερε τὴν Ἰζόλδην· ἀλλά, δσο περισσότερον ἀπεμαρτύνετο ἀπὸ τὴν Ιολανδίαν, τόσο ἐθρηνοῦσε πιὸ πικρὰ ἡ νέα κόρη. Καθισμένη κάτω ἀπὸ τὴν τένταν τοῦ καραβιοῦ δύστην τὴν εἶχαν κλείση μαζὶ μὲ τὴν Μπρανζιέννην θεραπαινίδα της, ἔκλαιε καθὼς ἀναπολοῦσε τὴν πατρίδα της. Ποῦ τὴν ἐπήγαιναν οἱ ξένοι αὐτοί; Πρὸς ποιὸ μέρος; Ποιὰ μοῖρα τὴν ἐπερίμενε;

«Οταν ὁ Τριστάνος τὴν ἐπλησίαζε καὶ ἥθελε νὰ τὴν καθησυχάσῃ μὲ γλυκὰ λόγια, αὐτὴ ὠργίζετο, τὸν ἀπωθοῦσε, καὶ τὸ μίσος ἐφούσκωνε τὴν καρδιὰ της. Ἡλθε αὐτὸς ὁ μάγος, αὐτὸς, ὁ φρονεὺς τοῦ Μορχόλτ τὴν ἀπέσπασε μὲ τὶς πονηρὶες του ἀπὸ τὴν μητέρα της καὶ ἀπὸ τὸν τόπον της· δὲν ἐδέχθη νὰ τὴν κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἴδοὺ ποὺ τὴν ἐκόμιζε λείαν του, ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, πρὸς τὴν ἐχθρικὴν γῆν! «Δυστυχισμένη! ἔλεγε, καταραμένη νὰ εἴνε ἡ θάλασσα ποὺ μὲ φέρονει! Καλλίτερα θὰ ἥθελα ν' ἀποθάνω στὸν τόπον ποὺ ἐγεννήθηκα παρὰ νὰ ζήσω ἐκεῖ κάτω . . .»

Μιὰν ἡμέραν, οἱ ἄνεμοι ἔπεσαν καὶ τὰ πανιὰ ἔφουσκωμένα ἐκρέμαντο ἀπὸ τοὺς ἵστους. «Ο Τριστάνος ἐπόδισε σ' ἓνα νησί, καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τὴν θάλασσαν, οἱ ἔκατὸν ἵστόταυ τοῦ Κορνουάγι ἔκατέβηκαν εἰς τὴν ἀκρογιαλιά. Μόνη ἡ Ἰζόλδη ἔμεινε στὸ πλοῖον καὶ μία μικρὰ θεραπαινίς. Ο Τριστάνος ἥλθε κοντὰ εἰς τὴν βασίλισσαν κ' ἐπροσπάθουσε νὰ τὴν καταπραύνῃ. Ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἔκαιε καὶ διψοῦσαν, ἔζητησαν νὰ πιοῦν. Η θεραπαινίς ἔζητησε κάποιο ποτὸν κ' ενδρήκε τὸ δοχεῖον μὲ τὸ κρασὶ ποὺ ἡ μητέρα της Ἰζόλδης εἶχε ἐμπιστευθῆ εἰς τὸν Μπρανζιέννη. «Ἐνδρῆκα κρασί!» τοὺς εἶπε δυνατά. «Οχι, δὲν ἦτο κρασί, ἥτο πάθος, ἥτον ἡ ἀγρία χαρὰ καὶ ἡ ἀτελείωτη ἀγωνία, καὶ δὲν θάνατος. Η θερα-

πανίς ἔγειμισε ἓνα μεγάλο ποτῆρι καὶ τὸ παρουσίασε εἰς τὴν κυρίαν της. Έκείνη ἥπιε πολύ, ἔπειτα τὸ ἐπρόσφερε στὸν Τριστάνον ὁ δποῖος τὸ ἀποτελείωσε. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ἡ Μπρανζιέννη ἔμπηκε καὶ τοὺς εἶδε νὰ παρατηροῦν σιωπηλὰ ὁ ἔνας τὸν ἄλλον μὲ ἀπορίαν. Εἶδε τὸ δοχεῖον ἀδειο ἐμπόρος των καὶ τὸ ποτῆρι. Τὸ ἐπῆρε, ἔτρεξε εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου, τὸ ἐπέταξε στὰ κύματα καὶ ἀναστέναξε:

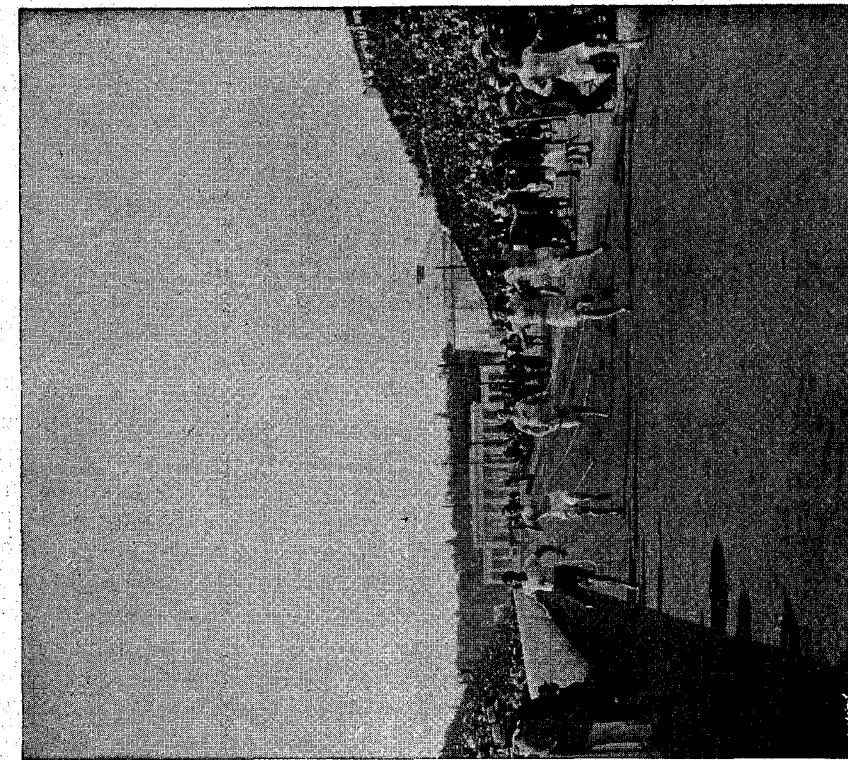
«Δυστυχισμένη! Καταραμένη ἀς εἴνε ἡ ἡμέρα ποὺ ἔγεννήθηκα, καὶ καταραμένη ἡ ἡμέρα ποὺ ἐμπῆκα στὸ καράβι αὐτό! Ἰζόλδη ἀγαπημένη, καὶ σύ, Τριστάνε, ἥπιατε τὸν θανάτον σας!»

Καὶ πάλιν τὸ καράβι ἀρχισε νὰ πλέῃ πρὸς τὸ Τινταγκέλ. Έφαίνετο εἰς τὸν Τριστάνον πῶς ἔνα βάτο θεριωμένο μὲ μυτερὰ ἀγκάθια, μὲ ἀνθη εὐώδη ἐβύθιζε τὰς ωίας του εἰς τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς του, καὶ μὲ δεσμοὺς δυνατοὺς ἔδενε μὲ τὸ ὀδαίο κορμὶ τῆς Ἰζόλδης τὸ σῶμα του εἰς τὸν στοχασμόν του καὶ τὴν ἐπιθυμίαν του. Εουλογίζετο: «Ανδρέτος, Νιενοάλεν, Γκενελὸν καὶ Γκονδοίν πανοῦργοι ποὺ μ' ἐκάπη· γορούσατε δτι ἐποφθαλμιοῦσα τὸν τόπον τοῦ βασιλέως Μάρκου, ἄ! είμαι χειρότερος ἀκόμα καὶ δὲν ἐποφθαλμιῶ τὸν τόπον τού! Ἀγαπημένη θείε, ποὺ μ' ἀγάπησες δρφανὸν καὶ πρὸν ἀκόμη ἀναγνωρίσῃς τὸ αἷμα τῆς ἀδελφῆς σου Μαργαρίτας, σὺ ποὺ μ' ἔκλαιες τρυφερά, δταν τὰ χέρια σου μ' ἔφερναν στὴ βάρκα χωρὶς κουπιὰ καὶ πανί, ἀγαπημένε μου θείε, γιατὶ νὰ μὴ διώξῃς ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέρα ἀκόμη τὸ παλιόπαιδο ποὺ ἥλθε νὰ σὲ προδώσῃ; Ἅ! τι ἐσκέφθηκα; Η Ἰζόλδη είνε γυναῖκα σου, κ' ἔγω οπταχτικός σου. Η Ἰζόλδη είνε γυναῖκα σου, κ' ἔγω παιδί σου. Η Ἰζόλδη είνε γυναῖκα σου καὶ δὲν είνε δυνατὸν νὰ μ' ἀγαπᾶ.»

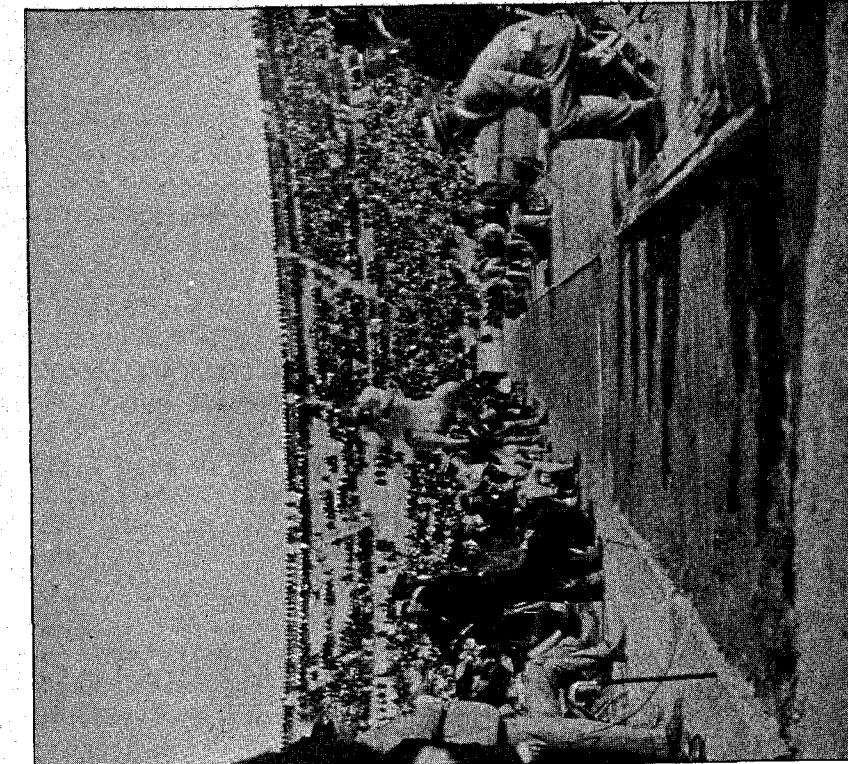
Η Ἰζόλδη ὅμως τὸν ἀγαποῦσε. Ηθελε νὰ τὸν μισήσῃ, ὅμως δὲν τὴν εἶχε αἰσχρὰ περιφρονήσει; Ηθελε νὰ τὸν μισῇ, καὶ δὲν ἡμπορῦσε.

Η Μπρανζιέννη τοὺς παρετήρει μὲ ἀγωνίαν, κ' ἐβασανίζετο ἀκόμη περισσότερον διότι μόνη αὐτὴ ἔγνωριζε τὸ κακὸν ποὺ τοὺς εἶχε κάμει. Επὶ δύο ἡμέρας τοὺς παρετήρησε, τοὺς εἶδε ν' ἀπορρίπτουν κάθε τροφήν κάθε ποτόν νὰ περιφρονοῦν κάθε παρηγορίαν, νὰ ζητοῦν ὁ ἔνας τὸν ἄλλον σὰν τυφλὸν πεῦ βαδίζουν ψηλαφτεί, δυστυχεῖς δταν ἔλυωναν μακριὰ ὁ ἔνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, πιὸ δυστυχεῖς ἀκόμη, δταν ἐπλησίαζοντο.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, καθὼς ὁ Τριστάνος ἥρ-

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 1906 — ΔΡΟΜΟΣ ΕΚΑΤΟΝ ΜΕΤΡΩΝ — ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ Α. ΧΑΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Χ. ΔΑΛΑΠΟΡΤΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 1906 — ΛΑΜΑ ΑΠΛΟΥΝ ΜΕΤΑ ΦΟΡΔ — ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ Μ. ΠΡΙΝΣΤΑΤΑΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Χ. ΔΑΛΑΠΟΡΤΑ

χετο πρὸς τὸ μέρος δρθωνόμενος ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν τοῦ πλοίου ὃπου ἦτον καθισμένη ἡ Ἰζόλδη, ἡ Ἰζόλδη τὸν εἶδε νὰ πλησιάζῃ καὶ τοῦ εἴπε ταπεινά:

«Ἐλα, αὐδέντα.

— Βασίλισσα, εἴπεν ὁ Τριστάνος, γιατὶ μὲ ώνδμασες αὐθέντην; Μήπως δὲν εἴμαι ὁ πιστός σου καὶ ὁ υποτακτικός σου γὰ σὲ ὑπηρετῶ καὶ νὰ σ' ἀγαπῶ κυρὰ καὶ βασίλισσά μου; »

Ἡ Ἰζόλδη ἀπήντησε:

«Οχι, τὸ ξέρεις πῶς εἶσαι σὺ αὐθέντης μου καὶ κύριός μου. Τὸ ξέρεις ὅτι ἡ δύναμις σου μὲ κυριαρχεῖ καὶ ὅτι εἴμαι σκλάβα σου. »Α! γιατὶ νὰ γιατρέψω τὶς πληγὲς τοῦ πληγωμένου μάγου ἄλλοτε; Γιατὶ νὰ μὴν ἀφήσω νὰ χαθῇ ὁ φονιάς τοῦ θηρίου μέσα στὰ χόρτα τοῦ τέλματος; Γιατὶ νὰ μὴν καταφέρω ἐπάνω του, ὅταν ἦτον στὸ λουτρό, τὸ σπαθὶ ποῦ είχα ὑψώσει; Ἀλλοίμονον! δὲν ἥξερα τότε ὅτι ξέρω σήμερα!

— Ἰζόλδη, τί ξέρεις λοιπὸν σήμερα, τί λοι πὸν σὲ βασανίζει;

— Α! «Ο, τι ξέρω μὲ βασανίζει, καὶ δ, τὶ βλέπω. Ο σύρανδος αὐτὸς μὲ βασανίζει καὶ ἡ θάλασσα αὐτὴ, καὶ τὸ σῶμα μου, καὶ ἡ ζωὴ μου! »

Ἐβαλε τὸ χέρι τῆς ἐπάνω στὸν ὕμνον τοῦ Τριστάνου· δάκρυνα ἔσβυσαν τὴν λάμψιν τῶν ματῶν του, τὰ χεῖλη τοῦ ἔτρεμαν. Ἐπανέλαβε:

— Ἀγαπημένη μου, τί εἶνε λοιπὸν ποῦ σὲ βασανίζει;

Ἀπήντησε:

«Ἡ ἀγάπη σου».

Ἐπειτα ὁ Τριστάνος ἀπίθωσε τὰ χεῖλη του ἐπάνω ἢ σ τὰ δικά της.

Ἄλλα καθὼς διὰ πρώτην φορὰν οἱ δύο τους ἀπέλιαν τὴν ἀγάπην τους, ἡ Μπρανζέν, ποῦ τοὺς παρατηροῦσε, ἔβαλε φωνὴν καὶ τεντώνοντας τὰ χέρια, μὲ τὴν ὄψιν γεμάτην δάκρυνα, ἔπεισε εἰς τὰ πόδια τους.

«Δυστυχισμένοι! Σταματήσετε, καὶ ἐπιστραφῆτε ἀν ἡμιπορῆτε! Ἄλλα ὅχι, δ δόρμος εἶνε χωρὶς ἐπιστροφήν, τόρα πλέον ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης σᾶς τραβᾶ καὶ ποτὲ δὲν θὰ δοκιμάσετε χαρὰν χωρὶς θλῖψιν μαζί. Εἶνε τὸ μαγικὸ κρασὶ ποῦ σᾶς κατέχει, τὸ ποτὸν τῆς ἀγάπης ποῦ, ἡ μητέρα σου, Ἰζόλδη, μοῦ ἐμπιστεύθη. Μόνος δ βασιλεὺς Μάρκος ἔπρεπε νὰ τὸ πιῇ μαζί σου. Ἄλλα δ Πειρασμὸς μᾶς ἔπαιξε καὶ τὸν τρεῖς καὶ ἀδειάσατε ἐσεῖς οἱ δυὸς τὸ ποτῆρι. Ἀγαπημένε μου Τριστάνε, ἀγαπητή μου Ἰζόλδη, μοῦ τὸ κακὸ ποῦ σᾶς ἔκαμα σᾶς χαρᾶσσα τὴν ζωὴν μου νὰ τὴν κάμετε ὅ τι θέλετε. Ἐξ αἰτίας μου ἥπιατε στὸ καταραμένο ποτῆρι τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θάνατον! »

Οἱ ἀγαπημένοι περιεπτύχθησαν δ ἔνας τὸν ἄλλον· εἰς τὰ ὀραῖα κοριμιά τους ἐφρικιοῦσεν δ πόθος καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ Τριστάνος εἴπε:

«Ἄς ἔλθῃ λοιπὸν δ θάνατος! »

Καὶ δταν ἥλθε ἡ νύκτα ἐπάνω εἰς τὸ καράβι ποῦ σκιρτοῦσε δρμητικῶτερον πρὸς τὴν γῆν τοῦ βασιλέως Μάρκου, ἐνωμένοι διὰ παντός, ἀφέθησαν εἰς τὴν ἀγάπην τους.

[Ἀκολουθεῖ]

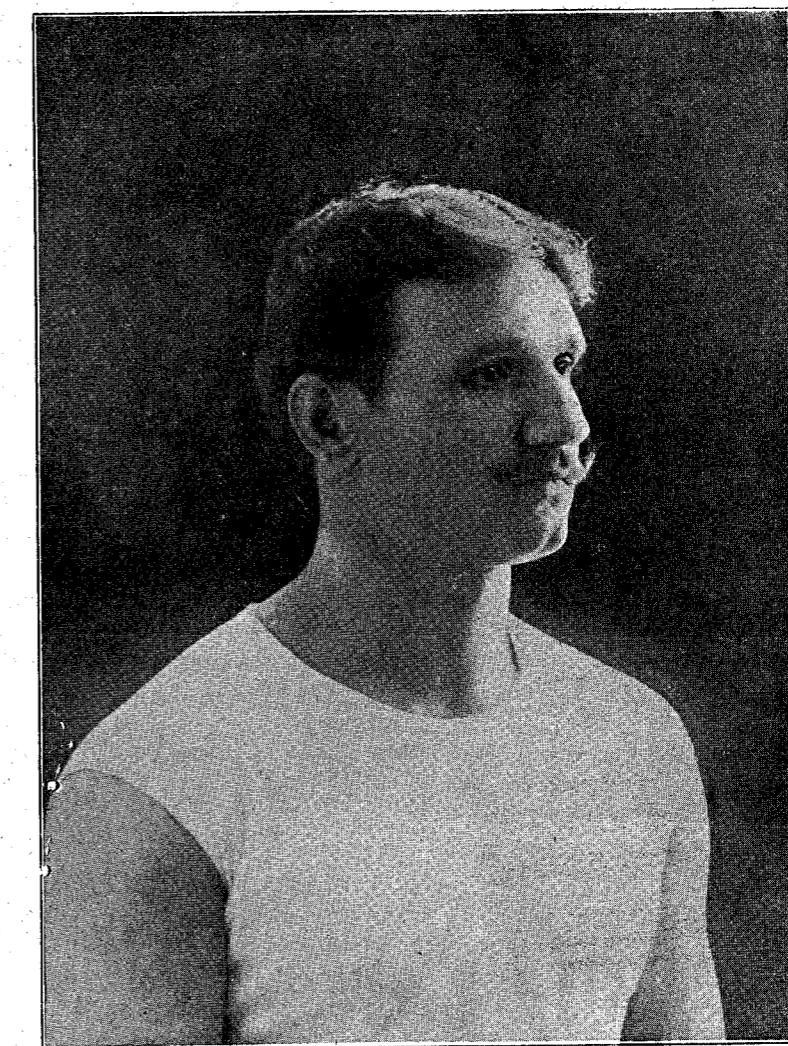
Μετάφρ. Α. Κ.

JOSEPH BÉDIER

Ο ΑΓΙΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Η κατατροφὴ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου ἐν Καλιφορνίᾳ συνεκίνησεν δλόκληρον τὸν κόσμον καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς δημοσίευσιν πλείστων ἀριθμῶν περιγραφόντων τὴν ἴστοριαν τῆς δυστυχοῦς πλουτοπαραγωγοῦ πόλεως. Ἀπὸ τὰς περιγραφὰς ταύτας τοῦ Ντεκορί, τοῦ Jules Huret καὶ τόσων ἄλλων ἀκόμη φαίνεται ὅτι δ Ἀγιος Φραγκίσκος ἦτο ἀπὸ τὰς θαυμασιωτέρας πόλεις τοῦ κόσμου, ἡ δὲ ἀφίξις διὰ θαλάσσης εἰς αὐτὴν παρουσίαζεν ἔνα τῶν πλέον ἐπιβλητικῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν θεαμάτων τὰ διποῖα δύναται τις νὰ δνειροπολήσῃ.

Ἐφ' ὅσον τὸ ἀτμόπλοιον προχωρεῖ πρὸς τὸν λιμένα, λέγει ὁ Ντεκορί, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ πόλις ὡς ἄλλη Βενετία ἔξερχεται τῶν ὑδάτων καὶ διαγράφεται μεγαλοπρεπῆς ὡς Ωκεανὸς ἐνώπιον τοῦ γυμνοῦ ὄφθαλμου. Ἀποβιβαζόμενος κατόπιν δ ἔνος εἰς τὴν ἀποβάθμον καὶ διερχόμενος τὸν εὐρύχωρον καὶ ὀραιὸν σταθμὸν εἰσέρχεται ἀμέσως εἰς τὸν κεντρικότερον δρόμον τῆς πόλεως, τὴν μεγάλην αὐτὴν βιομηχανικὴν ἀρτηρίαν ἐντὸς τῆς δοποίας συγκεντροῦται ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐθυμία καὶ ὅπου ἔκπληκτος δ ἔνος βλέπει τὴν γέννησιν μιᾶς δλως διόλου νέας φυ-

N. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΙΘΟΒΟΛΙΑΝ

λῆς. Οἱ ἄνδρες δλιγάτερον Ἀγγλοσάξωνες, αἱ γυναικες λεπτόταται μὲ βάδισμα θελκτικόν, ἀμφιέσεις κομψάς, πρόσωπα γελαστὰ καὶ μάτια δόλμανα.

Κατὰ τὸ 1848 δ Ἀγιος Φραγκίσκος δὲν ἦτο παρὰ ἔνα μικρὸν χωρίον τὸ δποῖον εἶχε μόνον πεντήκοντα ἐπτὰ πλινθοκίστους οἰκίας στεγαζούσας μόλις δκτακοσίους κατοίκους. Πρὸ δλίγων ἡμερῶν δμως ἡ πόλις ἡρίθμει πλέον τῶν συνέλεγον χρυσὸν ἀλλ ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἐμερίμων περὶ τῆς παραγωγῆς, τὰ πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀνήλθον εἰς τὸ ζενίθ τῆς ὑπεριμήσεως. Ἐνα κρεμμύδι ἐστοιχίες πέντε φράγκα, καὶ ἔνα κοιλὸν κουκιὰ πεντήκοντα. Οἱ ἰδιοκτῆται φροτηγῆς ἀμάξης διὰ δρόμον τριάκοντα χιλιομέτρων ἐζήτουν ὡς ἀγώ-

γιον ἑκατὸν φράγκα καὶ εἶνε πλέον ἡ γεγονὸς δτὶ ἔνα ψάθινον καπέλον ἐπωλήθη ἀντὶ τριακούσιων πεντήκοντα φράγκων. Ἐπίσης αἱ κεναι φιάλαι τὰς δποίας σῆμερον ἀγοράζουμεν ἀντὶ δέκα ἡ δεκαπέντε λεπτῶν, ἐπωλοῦντο ἀντὶ εἴκοσι πέντε φράγκων διότι ἐντὸς αὐτῶν ἔθετον τοὺς κόκκους τοῦ χυσοῦ. Τὸ χειριστὸν ὅλων ἦτο δτὶ αἱ δολοφονίαι ἡσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν διότι οἱ στρατιῶται τοὺς δποίους ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις ἀπέστελλε πρὸς τὴν οἰησιν τῆς τάξεως, ἐλιποτάπιον μεταβαίνοντες εἰς τὰ χρυσωρυχεῖα.

Εἰς τὰ 1848 καθ' ὅλην τὴν Καλιφορνίαν ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερέβαινε τὰς δεκατρεῖς χιλιάδας ψυχᾶς. Περὶ τὸ τέλος ὅμως τοῦ 1849 σχεδὸν ἐδεκαπλασιάσθη, καὶ οἱ προστρέχοντες ἐκεῖ ἀπὸ πάσης γωνίας γῆς ἀνέμενον τὴν οὐκοδομὴν τῶν οἰκημάτων περιοριζόμενοι νὰ διέρχονται τὰς ἡμέρας ὑπὸ σκηνάς. Ἄλλ' ἐφ' ὅσον τὰ ἔτη παρθέρχοντο, ἐνὶ τοσοῦτον ἡ πόλις τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου ἐπλουτίζετο. Εἰς τὸ 1852 τὸ μικρὸν χωρίον τοῦ 1848 ἥριθμει τριάκοντα ἑπτά χιλιάδας κατοίκων καὶ εἶχε κάμηι διακοσίων τριάκοντα ἑκατομμυρίων χρυσοῦ ἔξαγωγήν, ὁ δὲ πληθυσμὸς καθ' ὅλην τὴν Καλιφορνίαν ἀνήρχετο εἰς τριακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας κατοίκων ἐκ τῶν δποίων μόνον τὸ ἐν τρίτον ἀπησχολεῖτο εἰς τὰ μεταλλεῖα, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν οἰκιῶν καὶ εἰς ἄλλου εἴδους ἐπαγγέλματα.

Ο Jules Huret λέγει εἰς τὸ περὶ Ἀμερικῆς βιβλίον του, δτὶ οἱ κτῖσται ἐπληρώνοντο εἰς τὴν Καλιφορνίαν ἀντὶ ἔξηκοντα φράγκων τὴν ἡμέραν. Τὸ ἀντὸν ἡμερομίσθιον εἶχον ἐπίσης καὶ οἱ ξυλουργοί, οἱ λατόμοι καὶ οἱ σιδηρουργοί. Μόνον οἱ δάπται καὶ πιλοποιοὶ ἐπληρώνοντο εὐθηνότερον ἀλλ' ὅχι ἔλαττον τῶν εἴκοσι πέντε φράγκων τὴν ἡμέραν. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ φαγητόν, δλοι ἔτρωγον εἰς καὶ ἐστιατόρια, δπου ἔνα νωπὸν αὐγὸν ἐπωλεῖτο ἀντὶ πέντε φράγκων, καὶ δύο γεωμῆλα μὴ ὑπερβαίνοντα τὸ βάρος καὶ τὸ μέγεθος καρύου ἐστοίχιζον δύο καὶ ἥμισυ φράγκα.

Τοιουτορόπως ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν ὡς τὴν ἄλλην ἐδημιουργοῦντο τεράστιαι περιουσίαι, τῶν δποίων ἡ ἀπαρχὴ φθάνει μέχρι τοῦ ἀπιστεύτου. Ο Huret λέγει, δτὶ ἔνας μαῦρος ἔσχε τὴν ἰδέαν νὰ κάμῃ τὸ ἐμπόριον

τῶν γαλῶν διότι εἰς τὴν Καλιφορνίαν ὁ κόσμος ἐμαστίζετο ἀπὸ τοὺς ποντικούς. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιδόν, ὅταν παρετήρησε τὴν πληγὴν τούτην, ἀνεκώρησε καὶ μετὰ πάροδον ἐβδομάδων τινῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸν Ἀγίου Φραγκίσκου μὲ δλόκληρον φορτίον ἀπὸ τὰ συμπαθῆ κατοικίδια ζῷα ἀνερχόμενα εἰς χήλια καὶ τὰ δποῖα ἐπωλήσεις ἀντὶ πεντακοσίων φράγκων ἔκαστον.

Ἐνας ἄλλος πάλιν, δικηγόρος αὐτὸς ἀπὸ τὸ Παρίσι, φθάσας τὸ 1849 εἰς τὸν Ἀγίου Φραγκίσκου καὶ μὴ γνωρίζων τί νὰ κάμῃ, ἀπεφάφασίσεις νὰ συλλέγῃ ἐκ τῶν δρόμων ὅλα τὰ ἄπλυτα ὑποκάμισα τὰ δποῖα οἱ κάτοικοι ἔρριπτον διότι τὸ πλύσιμον ἐστοίχιζε περισσότερον παρ' ὅτι τὰ καινουργῆ. Τὸ πλύσιμον ἔνδος ὑποκάμισου ἐπληρώνετο δέκα φράγκα. Ο δικηγόρος λοιπὸν μὴ δυνάμενος νὰ συντάξῃ ἀγωγὴς εἰς ἔνα τοιοῦτον τόπον, ἐπελήφθη αὐτὸς τοῦ πλυσίματος καὶ σιδερώματος τῶν ὑποκάμισων τὰ δποῖα μετεπώλει κατόπιν ὡς καινουργῆ. Ἀπέκτησεν οὕτω ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος ἀρκετάς δεκάδας χιλιάδων δολλαρίων. Βραδύτερον τὰς διέθεσεν εἰς ἀγορὰν γηπέδων καὶ ἔξ αυτῶν ἔγένετο βαθύπλουτος. Ἄλλος πάλιν, αὐτὸς ὑπάλληλος τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, δὲν εἶχε πατήσει τὸ πόδι του ἀκόμη εἰς τὴν ξηρὰν ὅπου τοῦ προσέφεραν ὅγδοήκοντα χρυσᾶ φράγκα τὴν ἡμέραν διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ἐκεῖ χρυσωρύχους ὡς μάγιειρος διότι ἐστεροῦντο ἔνδος καλοῦ τοιοῦτου, καὶ ὡς ἔλεγον « ἔνας Γάλλος δὲν δύναται παρὰ νὰ γνωρίζῃ καλὴν μαγειρικήν ». Ἐνας ἄλλος ἀπένταρος, συμβολαιογράφος ἐπίσης ἐκ Γαλλίας, μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν Ἀγίου Φραγκίσκου ἔγινε λοιστρός, καὶ εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς λέσχης ἀνέμενε μὲ τὸ κασελάκι του τοὺς πελάτας του. Ἐνας χρυσωρύχος τὸν ἐπλησίασε καὶ ἀφοῦ τοῦ ἐγνάλισε τὰ ὑπόδηματα τὸν ἔρωτησε:

— Τί πρέπει νὰ δώσω;

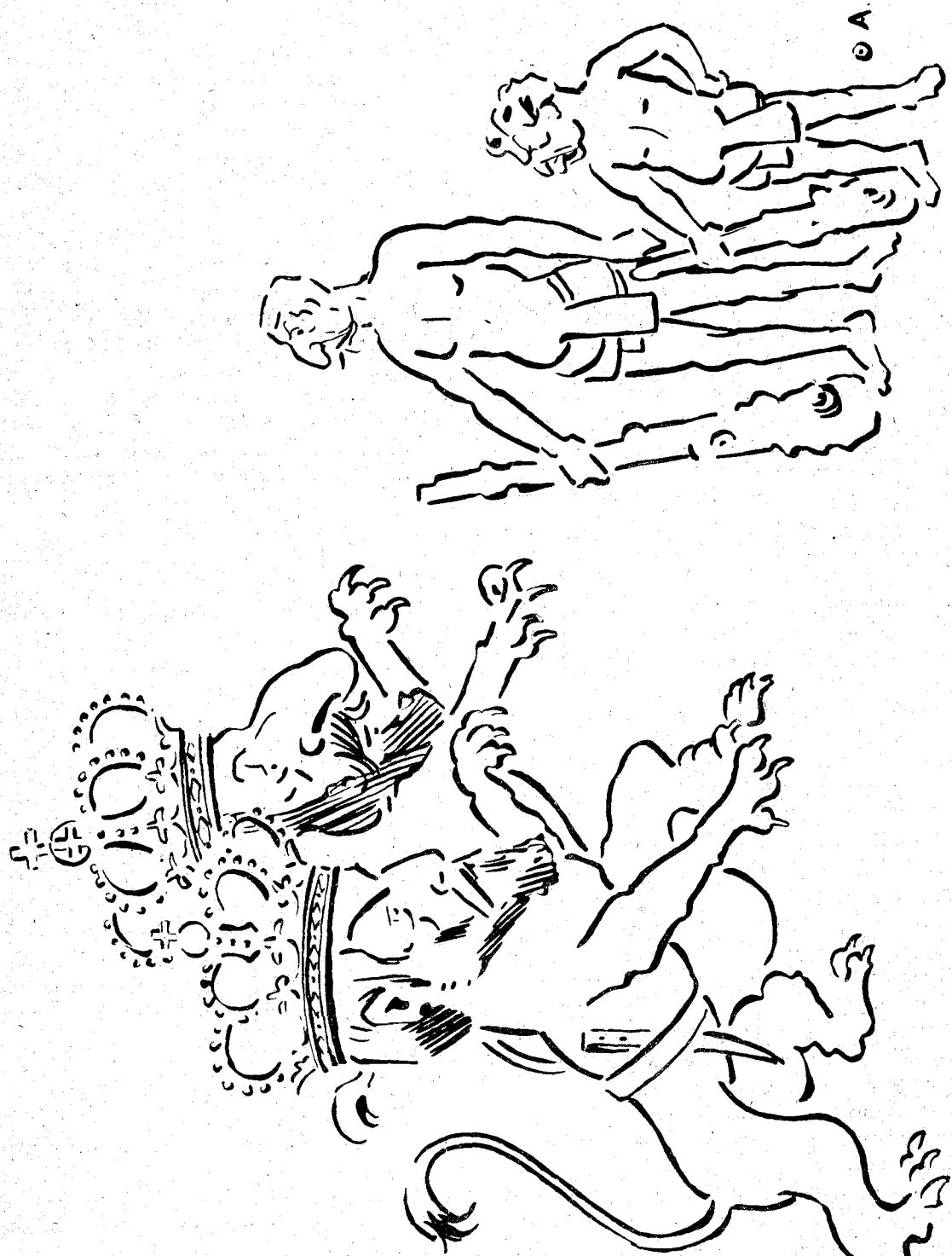
— Ο πρώην συμβολαιογράφος ἀπήντησε.

— Ο, τι θέλετε.

Ο πελάτης τοῦ ἔδωκε ἥμισυ δολλάριον, τιμὴν τὴν δποίαν ἀπεδέχθη δι' δλούς τοὺς πελάτας καὶ ἡτὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ τὸν καταστήσῃ πλούσιον διότι ἡ πελάτεια του ηὔξησε καταπληκτικῶς ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος.

Σήμερον ὅλα αὐτὰ τὰ θαύματα ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν.

ΠΕΔΕΑΣ ΑΙΑΚΙΔΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ "ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ,"

Μάθημα τρίτον. — *Ἐρεχθεῖον. Προπύλαια, Ναὸς Ἀθηνᾶς Νίκης.*

ΑΝ δι Παρθενών ἀποτελῇ τὸ τέλειον δεῖγμα καὶ τὸ τέραμα τῆς ἔξελιξεως τοῦ δωρικοῦ ὁνυμοῦ, τὸ Ἐρεχθεῖον εἶναι τὸ ἄριστον μηνημενὸν καὶ τὸ πρότυπον τοῦ ιωνικοῦ ὁνυμοῦ ὑπὸ τὴν ἴδιαιτέραν μορφήν, ἡ δοτία ὁνυμάζεται ἀττικονορής καὶ διακρίνεται πρὸ πάντων εἰς τὸ σπειροειδές κόσμημα (= πλοχυμός) τῆς βάσεως τῶν κιόνων.

Τὸ Ἐρεχθεῖον ἔνέχει τὴν χάριν, τὴν κομψότητα, τὴν εὐήνειαν τῆς ἐργασίας, τὸν πλούτον καὶ τὴν λεπτότητα τῆς κοσμήσεως εἰς βαθὺν ἀνυπέρβλητον διὰ τοῦτο ἔκεινο μὲν τὸ ἐμμήθησαν καὶ τὸ ἀντέγραψαν καὶ εἰς παλαιοὺς καὶ εἰς νεωτέρους χρόνους μέχρι σήμερον, ἐν φόρῳ διαφένειν τὸν πολυτελόκονταν ὑπολογισμῶν τοῦ καὶ διότι ἔχει κατασκευασθῆ μόνον διὰ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ συμφώνως πρὸς τὸν πέριξ δρίζουν. Τὰ ἄλλα μηνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως ἀντηροῦν εἰς τὴν ἔξαρσιν τοῦ Παρθενώνος, εἶναι ὅμως καὶ καθ' ἕαντα ἀντοτελῆ.

Ίδιας ἡ ἔξοχος ἔκεινη θύρα βροεῖν στοᾶς τοῦ Ἐρεχθείου εἶναι ἀριστονόργημα τέχνης, τὴν ἐμμήθησαν δὲ καὶ τὴν ἀντιγράψουν μέχρι σήμερον. Τὸ πολύπλοκον σχέδιον τοῦ Ἐρεχθείου ὀφείλεται εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῆς λατείσας πολλῶν θεῶν καὶ ἥρωών ἀπὸ παλαιοτάτης ἐποχῆς εἰς τὸ ίερόν ἔκεινο μέρος.

Εἰς τὴν θέσιν του πρὸν κατασκευασθῆ, ὑπῆρχεν ἵσως μικρὸν περιφραγματοῦ διὰ τὴν ίεράν ἐλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ διὰ τὸ «οχῆμα τριαντάνης» μὲ τὴν θαλασσίαν τηγάνην τοῦ Ποσειδῶνος, ἔτι δὲ βωμοὶ εἰς διαφόρους θεοὺς καὶ ἥρωας.

Τὸ σχέδιον ἔτεδη πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Περικλέους: ὅταν δηλ. τῷ 438 π. Χ. καθιερώθη ὁ Παρθενών, ἐπρόκειτο νὰ μετακομισθῇ εἰς αὐτὸν τὸ ίερόν ἔντινον εἰδῶλον τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος ἀλλ' οἱ ὁρδόδοξοι τότε δὲν ἐπέτρεψαν τὴν μετακόμισιν καὶ διὰ τοῦτο τὸ μέρος ἔκεινο, ὅπου ἦσαν ὁ πρῶτος Ἐκατόμπεδος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Πεισιστράτου.

Άλλα τὸ Ἐρεχθεῖον ἔτεδη εἰς ἐνέργειαν καὶ ἐπρόχρωσεν ἐπασθητῶς τῷ 421 π. Χ. ἐπὶ Νικίου ἔξεργαγή ὅμως διὰ πόλεμος πάλιν καὶ ἔμεινεν ἡμιτελές.

Τῷ 409 π. Χ. διωρίσθη ἐπιτροπή τῆς βουλῆς γὰρ ἵδη τὶς ὑλικὸν ὑπάρχους καὶ τὰ ἀπατεῖται πρὸς περάτωσιν τοῦ ναοῦ. Τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἔχουμεν ἐν ἐπιγραφῇ, ἡ δοτία σήμερον εὑρίσκεται ἐν τῷ Βερεττανικῷ Μουσείῳ. Τῷ 408 π. Χ. είλε τελεώσει τὸ δόλον. Άλλα τῷ 406 ἐκάη τὸ ἐσωτερικὸν χωρὶς βεβαίως νὰ πάθῃ σοβαράς βλάβας τὸ κτίριον· μόλις δὲ τῷ 395/4 π. Χ. ἐπεσκευάσθη τελείωσα τὴν ἔκθεσιν καὶ τῶν γενομένων τότε ἐπισκευόν.

Ἡ κυρία εἰσόδος εἶναι ἐκ τῆς ὀραιοτάτης βροείου στοᾶς, εἰς τὸ ἀριστερὸν ἀκρον τῆς δοτίας ὑπάρχει κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἡ πηγὴ καὶ τὰ ἱκνητῆς τριαντάνης τοῦ Ποσειδῶνος.

Μετὰ τὴν εἰσόδον, δεξιὰ μὲν ἡτο βωμὸς τοῦ Ἐρεχθείου - Ποσειδῶνος, τοῦ ἥρωος Βούτου καὶ τοῦ Ἡφαίστου, τοιχογραφίαι δὲ μὲ σκηνὰς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουταδῶν, ἀριστερὰ δὲ τὸ διαμέρισμα τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, ὅπου τὸ ἀρχαῖον εἰδῶλον καὶ ὁ λύγνος τοῦ Καλλιμάχου, καίων κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἀδιακόπως.

Η. στοὰ τῶν Καρυατίδων ὀνομάζεται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τὸ πρόστιος ἡ πρὸς τῷ Κειροπότιον, αὐτὰ δὲ αἱ Καρυάτιδες «κόραι». Κειροπότιον ἐλέγετο, διότι ὑπὸ αὐτὸν ὑπῆρχε ὁ τάφος τοῦ Κέροποτος, ὃστις ἐσώθη ἐν μέρει ἐντὸς, πλησίον τῆς ἐσωτερικῆς κλίμακος. Αἱ δὲ Καρυάτιδες μὲ τὸ ἑορταστικὸν ἔνδυμα, τὴν πλουσίαν κοσμήσιν καὶ τὸ σεμνὸν ἥνθος ἀντικαθιστούν τοὺς κιόνας τῆς στοᾶς, δπως καὶ εἰς ἀρχαῖον οἰκοδόμημα τῶν Δελφῶν, ἐσχάτως ἀνακαλυφθέν, βλέπομεν γυναικας εἰς θέσιν κιόνων.

Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος δὲν ἐσώθη τίποτε σχεδόν· ἡ παύμαρον, διότι ἔκει ὑπῆρχεν ἡ ίερά ἐλαία, καὶ ἐλέγετο «Πανδόσειον», ἀνταποκρίνεται δὲ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν στοάν.

Τὸ Ἐρεχθεῖον ὡς λεπτοφυνέστερον ὑπέστη πολλὰς καταστροφάς καὶ χωρὶς ἐκρήξεις πυρίτιδος, ὅπως συνέβη εἰς τὸν Παρθενώνα. Κατὰ τὰ ἔτη 1800 - 1852 ὑπέστη τὰς μεγαλειτέρας βλάβες.

Ἐπεσκευάσθη δὲ τῷ 1838 - 1846, ὅτε ἐτέθη μία μὲν γυψίνη Καρυάτιδης εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀφαιρεθεῖσης ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἐλγίνη, ἐτέφορ δὲ μαρμαρίνη εἰς τὴν θέσιν ἀλλῆς, ἡ δοτία εἰχεν ἔξαφανισθῆ.

Καὶ μέχρι σήμερον διαρκοῦν αἱ ἐπισκευαὶ τοῦ κομφού μνημείου.

Τὰ δὲ Προπύλαια κατεσκευάσθησαν ἐντὸς ἐξ ἐτῶν εὐθύς μετά τὸν Παρθενώνα, ἥτοι τῷ 437 - 431 π. Χ. Οἱ ἀρχιτέκτων αὐτῶν Μηνοκλῆς διακρίνεται ὡς ἀνθρωπὸς μεγίστου πνεύματος, τολμηρότατος, ἀντάξιος καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα ἀνώτερος τοῦ Ἰπτίνου. Διότι οἱ σωθῆτες κίονες δεινύνουν οἱ μὲν δωρικοὶ τελειώτητα δοηγοὶ καὶ οἱ τοῦ Παρθενώνος, οἱ δὲ ιωνικοὶ κάλλος ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ ἀσφάλειαν εἰς τὴν διάταξιν τῶν γραμμῶν των οἱ τοῦ Ἐρεχθείου εἰναι πολυτελέστεροι καὶ κομψότεροι.

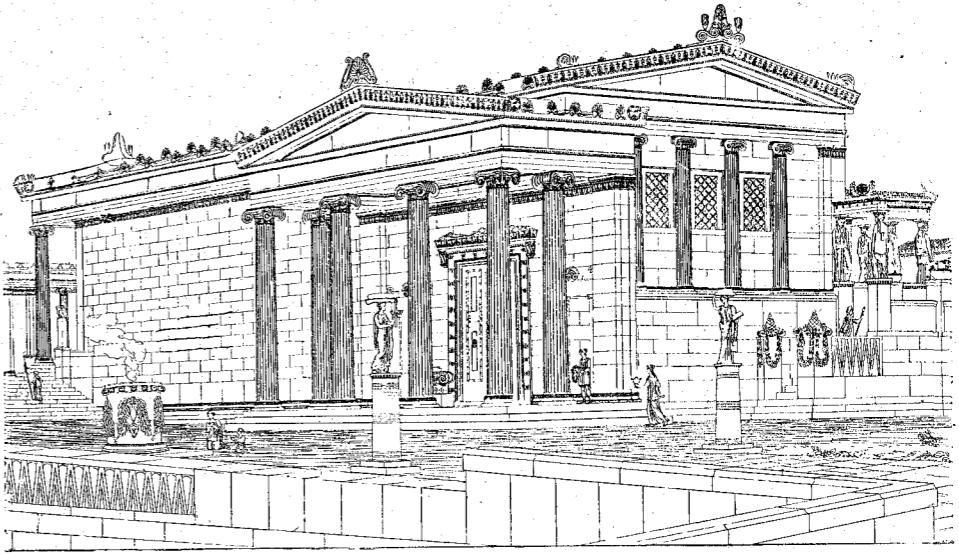
Ἐπίσης ἡ συμμετρία τῆς μέσης ἰδίως στοᾶς τῶν Προπύλαιων μὲ τὰς πέντε πύλας καὶ τὰ δύο ἀετῶματα (ἀνεγκλωπῶν παραστάσεων), ἐκ τῶν δόπιον τὸ ἐσωτερικὸν ἔξειχε κατὰ δύο μέτρα, ἡ ὠραία ἀνόμιξης τοῦ δωρικοῦ καὶ ιωνικοῦ ὁνυμοῦ, ὡς καὶ τοῦ μέλανος διευσύνιον λίθου ἐσωτερικῶν διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ πάλιν μάρμαρον, καὶ ἡ καμπτούτης τῶν γραμμῶν διὰ τὸν ἀρχιτέκτονα εἰς σημεῖον πολὺν υπῆρχον. Διά τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι ἔκαναν δικαίως διά τὰ Προπύλαια ταῦτα.

Τὰ Προπύλαια δεικνύουν εἰς πολλὰ μέρη ὅτι ἔμειναν ἡμιτελές τὰς ἀρχικῶν των σχέδιων ἥτο πολὺ μεγαλειτέρων καὶ μεγαλοπρεπέστερον τούς ἐκτελεσθέντος.

Ἡ βροείος πλευρά των περιείχεν ἐντὸς πίνακας ἔξηρητημένους μὲ γραφὰς τοῦ Πολυγνώτου ἐν τῷ ἡρῷον καὶ τρωκοῦ καὶ τρωκοῦ κύκλου.

Ἐπὶ αὖνας ἵσται τὸ ἔργον τοῦ Μηνοκλέους μεγαλοπρεπὲς καὶ τέλειον, ἐν δοτίον τῷ 1645 (ἢ 1656) ἐπεσε κεραυνὸς κατὰ τὴν νύκτα ἐντὸς αὐτῶν χοησιμεύνων τότε ὡς συρτιδιατοθήκης καὶ κατεστροφῆσαν κατὰ τὸ πλεῖστον.

Οἱ δὲ κομψότατος ναΐσκος τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἡρχισε νὰ σχεδιάζεται περὶ τῷ 450 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Καλ-

Τὸ Ἐρεχθεῖον ὅπως ἦτο εἰς τὴν ἀρχαιότητα βλεπόμενον ἐκ τῆς ΒΔ πλευρᾶς.

Κατὰ τὴν πιθανὴν ἀναπτήρωσιν τοῦ "Ιγνούδη.

λικράτους, ἀλλὰ μόλις τῷ 421 π. Χ. ἥκηθη εἰς πέρας, τῷ 409 π. Χ. πιθανῶς κατεσκευάσθη περὶ τὴν δυτικήν, τὴν νοτίαν καὶ τὴν βορειαν πλευράν ὁ θριγκός μὲ τὰς ἀναγλύφους πλάκας τῶν Νικῶν, τὰς δοτίας θυμητάζουμεν, ἰδίως τὴν περίφημον ἐκείνην, τὴν δένουσαν τὸ σανδαλίον τῆς.

Οἱ ναΐσκοις εἶναι τετράστυλος ἀμφιπρόστυλος (δηλ. ἔχει τέσσαρας μονολιθίους κίονας εἰς τὴν ἐμπρόσθιαν καὶ τέσσαρας εἰς τὴν ὀπισθιαν πλευράν) ιωνικοῦ ὁνυμοῦ, τοῦ διόπιον εἶναι ὠραίον δεῖγμα.

Οἱ τοῖχοι ἐντὸς ἔφερον γραφάς, ὑπῆρχε δὲ εἰς τὸ πέδον τοῦ στρογγάλημα τῆς Νίκης χωρὶς πτέρυγας διὰ νὰ δύναται νὰ πεταχῇ καὶ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἀντίκρυς.

Ἐπάνω καὶ εἰς τὰς τέσσαρας πλευράς φέρεις ζωφόρων σωθεῖσαν κατὰ τὸ πλεῖστον· εἰς τὴν ἀνατολικήν καὶ τὰς παρισταταὶ συνέλευσις τῶν θεῶν, εἰς τὴν βορειαν, ἡ δοτία ἀντικρύζει τὴν δόδον τοῦ Μαραθῶνος, ἡ μάχη τῶν Αθηναίων κατὰ τὸν Περσόν, διότι ἐν σχέσει πρὸς αὐτὸν εἶναι βαρύν καὶ στρατιώτων ἔοργον. Ἐχει ὅμως τὴν καμπτούτητα τῶν γραμμῶν καὶ ἀποτελεῖ σύνολον ἐπιβάλλον καὶ ίκανός δράσον πόσον ὅμως διάφορος θὰ ἔτοι διὰ τὸν Παρθενών, ὃν ἐσφύζετο ὡς διὰ ναός αὐτοῦ!

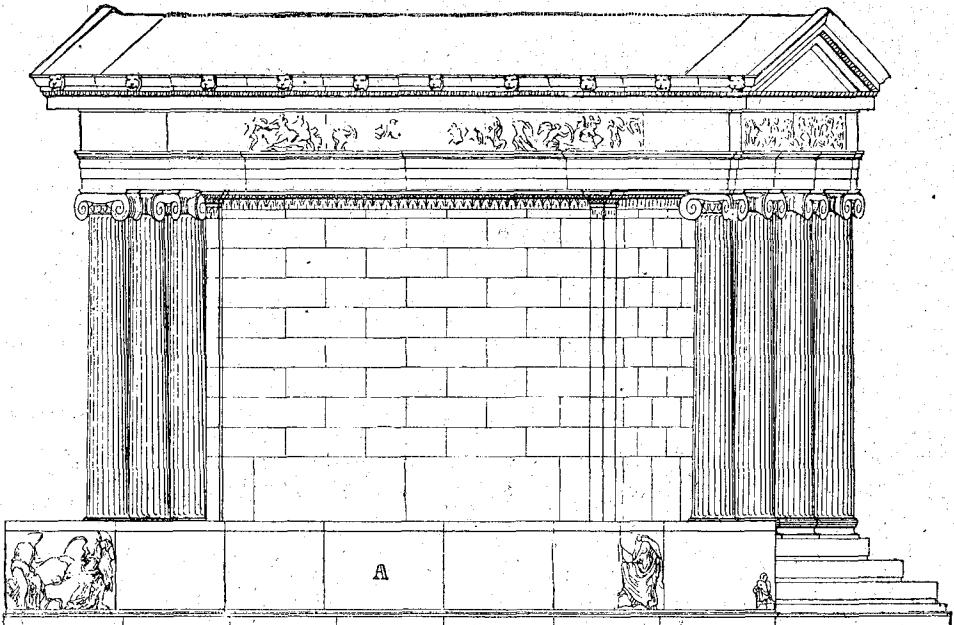
Ἐτῶν μετοπῶν τὸν φέρουν ἀναγλύφους παραστάσεις μόνον 18, ἐν φόρῳ διαφένειν τὸν ἀνατολικὸν πλευρόν τοῦ Παρθενώνος, πλέον τὸν ἥμισον τοῦ μικρούτερον τοῦ Ηρακλέους (ἐκ δεξιῶν τοῦ θεατοῦ 1) μῆλα Ήσπεροδίων 2) Γηρούνης τροποδόμος πληγωμένος 3) Ήρακλῆς τοξεύων τὸν προηγούμενον 4) Ζώνη Ιππολύτης 5) Κέρδερος 6) Ιπποι Διομήδους 7) Ερυμάνθιος Κάρπος 8) Κερυνίτις ἔλαφος 9) Λερναία Ύδρα 10) Λέων Νεμέας, εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν τὴν βορειαν εἰς δέκα μέτρα πλευράς δικτὸν ἀνθοῦ τοῦ Θησέως (εἰς τὴν βορειαν ἐξ ἀριστερῶν 1) Θησέους-Προκρούστης 2) Πάλη πρὸς Κερκυόνα 3) Θησεὺς-Σκίτων 4) Κοριμιωνίας 5) τῆς Στρατιώτης 6) Μαραθῶνος ταῦρος 7) Φόνος Περιφήτου 8) Θησέους-Στίνις). Αἱ μετόπαι ανδιπότελον ἐπῶν εἰσφύζοντο τελείων σχεδόν, καθὼς δεινύνουν αἱ κομψόταται τοῦ ηρωικούτερον.

Περὶ τῶν μετοπῶν τὸν ναΐσκον οἱ Τούρκοι διὰ νὰ ὀχυρώσουν προμαχῶνα, διότι ἐπέκειτο ἡ εἰσβολὴ τοῦ περιφήμου Μοροζίνη, μόλις δὲ κατὰ τὴν 30 Μαρτίου τοῦ 1833 ἐρρίφθη ὁ προμαχῶν καὶ κατεσκευάσθη μὲ τὸ σφόδρον ὑλικὸν του (διότι οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ Ελγίνου εἶχον ἥδη ἀφαιρέσει τημάτα τῆς ζωφόρου κείμενα ἐπὶ τυνος οἰκίας) διὰ ναός, δπως τὸν βλέπομεν σημερον.

Μάθημα τέταρτον. — *Θησεῖον, Αρχαία Αγορά, Αρειος Πάγος.*

Ἡ ὀνομασία *Θησεῖον*, ἡ δοτία ἐδόθη εἰς τὸ ἄριστα στενάς μόνον πλευράς καὶ εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν μάχη τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Θησέως πρὸς τοὺς Παλλαντίδας καὶ ἀγωγὴ αἰχμαλώτων ἐνάποι τῶν καθημένων θεῶν, εἰς δὲ τὴν δυτικὴν Κενταυρομάχια.

Περὶ τὴν στοάν τοῦ ναοῦ παρισταται ζωφόρος εἰς τὸ στενάς μόνον πλευράς καὶ εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν μάχη τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Θησέως - Στίνις). Αἱ μετόπαι ανδιπότελον ἐπῶν εἰσφύζοντο τελείων σχεδόν, καθὼς δεινύνουν αἱ κομψόταται τοῦ ηρωικούτερον.

**Ο Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως βλεπόμενος ἐκ τῆς Β πλευρᾶς.
Κατὰ τὴν ὁρθὴν συμπλήρωσιν Ρόσσ. Σάουντερτ. Χάνονεν.*

ὅμοιας τοῦ Παρθενῶνος· τινὲς ὅμως μετόπαι εἶναι
κενώτατοι καὶ ἄτεχοι.

Ο λόφος, ἐπὶ τοῦ διποίου κεῖται ὁ ναός, ὀνομάζετο
«Ἀγοραῖος Κολωνὸς» κατέχων τὸ δυτικόν τέρμα τῆς
Ἀρχαίας Ἀγορᾶς αὐτῇ ἔξετείνετο ἐκ τῶν ἀνατολικῶν
προπόδων τοῦ λόφου μέχρι τῆς στοᾶς τοῦ Ἀττάλου
ἄφ' ἐνός, καὶ μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου ἄφ' ἔξερον.
Δυστυχῶς ἡ Ἀρχαία Ἀγορά τὸν Ἀθηνῶν κρύπτεται
σήμερον ὑπὸ οἰκίσκους κτισθέντας παρὰ τὸ σωτήριον
σχεδίου τοῦ Λουδοβίκου Πόρρου, ὃ διποῖς ἀπὸ τοῦ
1834 διεμαρτύρετο συμβούλευντων νὰ ἐμποδιοῦῃ ἢ κτί-
σις οἰκιῶν ἐκεῖ. Η ἀνασκαφὴ τοῦ κώδωνος ἔκεινον εἶ-
ναι ἀποραίτητος, θάτερον ἀποκαλύψη δὲ τὸ θαυμασιώτατον
καὶ ἴστορικώτατον τμῆμα τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Ο δέ βραχός τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑψοῦς 115 μ. εἶναι σημαντικώτατος, διότι συγκεντρώνει στοιχεῖα τῆς παλαιοτάτης λατρείας τῶν "Ἀθηνῶν" δύνωνάσθη "Αρείος" ἡ δύτι ἐδικάσθη ὁ "Ἄρεις οὗτος τῶν θεῶν ὃς φονεύσας τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλιζούθινον, δύτι ἀστίγγος τὴν κόρην τοῦ "Ἄρεως" Ἀλκιπίτην, ἡ διότι (κατὰ τὸν Αἰσχύλον) αἱ Ἄμαζόνες, ἀφ' οὐ « ἀντεπύργωσαν » αὐτόν, ἔθυσίασαν διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν Αἴρην.

Φαίνεται δτι εἰς παλαιοτάτους χρόνους ἐδίκαζον ἐνταῦθη οἱ βασιλεῖς ἢ οἱ ἔξεχοντες πολῖται, τοὺς φόνους ἰδίως, καὶ ἐκ τούτων ἀνεπτύχθη τὸ περιόρμον δικαστήριον τῶν Ἀρεοπαγιτῶν ἢ τῆς ἔξι Ἀρείου Πάγου βουλῆς. Εἰς ιστορικὴν ὅμως ἐποχὴν, τούλαχιστον ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους, ἐδίκαζεν εἰς τὴν Βασιλειον Στοὰν τῆς Ἀγορᾶς.

Ωστε τὰ λεγόμενα ὅτι ἐδίκαιαν ἐν καιρῷ γυντὸς ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ ὅτι ὑπῆρχε « λίθος ὑβρεώς » καὶ « λίθος Ἀναιδείας » ἡ εἰναι μυθικαὶ παραδόσεις, ἡ συνέβαινον ὅχι εἰς ίστορικοὺς χρόνους. Τούλαχιστον τὰ σωνεῖτα ἥγην δὲν βεβαιώνουν τίποτε ἀπ' αὐτά, ἐκτὸς μόνον τοῦ διὰ τοῦ ὑπῆρχον ἐκεί βιωμοὶ ἐκ παλαιῶν χρόνων, τῆς Ἀθηνᾶς Ἀσίας κ. s.

Εἰς μίαν σχισμὴν πρὸς Α. τοῦ βοάκου ὑπῆρχε τὸ
ἰερὸν τῶν Εὐμενίδων ἡ Ἐσινύων ἡ Σεμνῶν Θεῶν·

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

« Μαργαρίτα Στέφα » Γεργορίου Ξενοπούλου, μυθιστόρημα, ¹Αθῆναι.—Ο « Κύκλωπας » Ενδρικίδη. Μετάφρασης Α. Πάλλη, Λιβερπούλ.—« Σκιές » Δημητρίου Τανταλίδη, ποιήματα, ²Αθῆναι.

ΔΕΝ θὰ λησμονήσω ποτὲ τὴν ἀνυπομονησίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐπεοίμενα τὴν «Ἐίκονογραφημένην Εστίαν» καθ' ἔβδοιανάδα διὰ γὰρ διαβάσω τὴν «Mac-

πορίταν Στέρφα τού κ. Ξενοπόλουν. Είνε πολλά χρόνια, δεκατρία — ώς δεκατέσσαρα, και φυσικά ήμην εօλὺ νέος τότε, ώστε νὰ μὲ τραβᾶ ἔνα Ἑλληνικόν ανθιτσόργημα ποὺ περιέγραψε μὲ τόσην δύναμιν τὴν φωτικήν ζωὴν δύο ἀνδρώπων μέσα σ' τὸ μυρωδικόν νησὶ τῆς Ζακύνθου. Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ ἦτο μόνον. Τὸν κ. Ξενόπολον και τότε τὸν ἐδιάδασα μὲ τὴν ίδιαν εὐχαρίστησιν ποὺ διαβάζω και ὡρα κάθε ἔργον τὸ ὄποιον ψέρει τὴν ὑπόνοιαφύν

του. Μού ήρεσε και μου ἀφέσει ἡ φράσις του, κατί τὸ πολὺ κοιμψόν και ἀπαλὸν ποῦ ἔχει τὸ ὑφος του. Ἐπομένως λυποῦμαι πολὺ ὅπου δὲν είμποδο νὰ συμφωνήσω μὲ τὸν κ. Ξενόπολον ὃς πρός τὴν ἐκτίμησί του διὰ τὴν «Μαργαρίταν Στέφα» τὴν ὁποιαν θεωρεῖ μᾶλλον ὡς νεανικόν ἔργον μὴ στερούμενον ἐλλειψεων τεχνικῶν. Πολὺ πιθανὸν νὰ συμβαίνῃ τοῦτο. Ὡς πρός τὸ σύνολον. δῆμως και τὸ ψυχολογικὸν και πειραιωφίκων μέρος τοῦ ἔργου δὲν νομίζω νὰ είνει κατάτερον τοῦ «Ἐσταυρωμένου» Ερώτος και τοῦ «Κόκκινου Βράχου». Είνε καθαρῶς ηθογραφικὸν μυθιστόρημα τὸ ὅποιον ἐνῶ μας παρουσιάζει τὴν ζωὴν και τὴν σκέψιν ἐνδὸς ἐπαρχιακοῦ λαοῦ, συγχρόνως μας ἀναλύει και τὴν ψυχήν, ἀλλασσοῦ ἰσχυρότερον και ἀλλαγοῦ ἰσχυρότερον, δλων τὰν προσώπων τὰ δόπια ἀποτελοῦν τὴν κινητήριον δύναμιν εἰς τὴν δληγη ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου του.

Δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ ἐπεκταθῶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἔργου ἀλλὰ χρονογραφικῶς καὶ πολὺ βιωσικά εἰμπορῷ νὰ είτω ὅτι εἰς τὴν «Μαργαρίταν Στέφα» ὁ κ. Ξενόπολος, καὶ ἐν γένει εἰς ὅλα τὰ ἔργα του, εἴτε μυθιστορήματα, εἴτε δημηγορία τα γράφει, «βλέπει σαφῶς ὅτι είνε» ὅπως δὲ Στένταλ καὶ ὅτι δὲ πολὺς πραγματισμός του τὸν ὅπιον τοῦ μέμφονται εἶνε ἄκριβῶς μία ἀπὸ τὰς ἀρετάς του ὡς συνγραφέως. «Ἐπειτα, σταν κανεὶς ἥθογραφει μὲ κάποιαν ψυχολογίαν καὶ ἀποκρύπτει καθ' ὅλοκληριαν τὴν προσωπικότητά του ὅπισθεν τῆς προσωπικότητος τῶν ἥρωών του, εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ αἰσθητικὴ του συνδέεται μὲ τὴν θεωρίαν τοῦ πραγματισμοῦ, καὶ ίδιως ὅταν φροντίζει νὰ μᾶ καταλήξῃ εἰς κανένα δωμάτιον συμπέρασμα, ἀλλὰ τοποθετεῖ τὸν ἀναγνώστην ἐνώπιον τῶν σκηνῶν τάς διποιάς περιγράφει ὥστε μόνος του αὐτὸς νὰ ἔξαγάγῃ ἐκεῖθεν τὰ συμπεράσματα.

Καὶ ἡ περίπτωσις αὐτή δὲν είνε μόνον διὰ τὸν κ. Ξενόπουλον καὶ τὴν ἀναφέρω έδω δι’ δούσις ἐκ τῶν νέων ἐκφράζονται — καὶ ἔχω ἀκούσει μερικοὺς — μὲ κάποιαν δύσβεβαια διὰ τὸ ἔργον τοῦ συγγραφέως τῆς «Μαργαρίτας Στέφα», ἀλλὰ καὶ δι’ ἄλλους παγκοσμίους φήμις συγγραφεῖς, ὅπως λόγου χάροιν δὲ Τουργικένιεφ καὶ πολὺ περισσότερον οἱ ἀδελφοὶ Γκογκούδ. Διότι ὅταν δὲ συγγραφεὺς είνε προδιατεθεμένος νὰ μᾶς παρουσιάσῃ μὲ ἀκριβειαν τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ δηποίου, δρῶσι τὰ πρόσωπά του, τὸ περιβάλλον αὐτὸν σχειτέρων μὲ τὸ κλῖμα, είνε μία αἰτία καὶ συγχρόνως ἔνα ἀπότελεσμα.

^{από την οποία πάντα αποτελείται.}
Άν λοιπον δύλα αυτά τα σκεφθή κανείς, όταν παρατηρήσῃ ότι ο κ. Ξενόπουλος είσεστιν ως την πραγματιστικήν σχολήν μετά την «Μαργαρίταν Στέφα» καθόσον ενθυμισμούμενη, ηνοιείν εις την νεοεπαναστατικήν φιλολογίαν τὸν δρόμον του ἀληθινοῦ μνηστορήματος, ἔνα δρόμον εις τὸν ὄποιον είσεστιν καθάριος καὶ περισσότερος από τοὺς παρόντας.

Ο κ. Πάλλης έξέδωκεν εις ίδιαίτερον τεύχος τὴν μετάφραστον τοῦ «Κύκλωπος» τοῦ Εὐφριπίδου. Μοῦ φαίνεται διτὶ εἶχα ἀναγνώσει ἀποστάσματα τῆς μεταφράσεως ταύτης καὶ δὲν εἰμοῦδη παρὰ νέυχοριστήσιον τὸν μεταφραστὴν διότι ὃς εἶνε συγκεντρωμένη εἰς βιβλίον μοῦ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νά προσέξω μὲ μεγαλειτέραν ἄνεσιν τὴν ἐργασίαν του αὐτῆν, ἡ δούλια θὰ ἦτο περισσότερον ἐνδιαφέρουσα ὅν ἔφερε τὴν σφραγίδα τῆς ἐπιμελοῦς καλλιτεχνικῆς ἐπεξεγασίας. Δυστυχῶς ὁ κ. Πάλλης δὲν ἔνδιαφερει καὶ πολὺ διὰ τὴν μωρόφυην, εἴτε ἀπὸ ἔλλειψιν ἀληθινοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος, εἴτε ἀπὸ πεῖσμα. Τὸ μόνον τὸ διποίον ἐνδιαφέρει τὸν κ. Πάλλην καὶ τοὺς ὄπαδούς του εἶνε ἡ γλώσσα ἡ δούλια τῷρα ἔγινε καὶ αὐτῇ πεῖσμα καὶ 'ς τὰ δύο φιλολογικὰ στρατοπέδεα. "Ἄν ἡ γλώσσα ἔχει ψυχήν, αὐθησην καὶ λογικήν, αὐτῷ εἶνε ἀλλού ζήτημα καὶ κανεὶς τοιν δὲν τὸ πολινεξετάσει. Ο καθένας τῶν,

διὰ νὰ είμαι περισσότερον εἰλικρινής, ὁ καθέ-
ας μας χρονηδῷ ἐπάνω σ' τὸ γλωσσικὸν ἔγχητημα,
πως τὰ Σατυρόπουλα ἐπάνω σ' τοὺς Σικελικοὺς βρά-
ους.

Από την μεταφραστική σας πατριούχη αυτού δράματος του Εύριπιδου ένα εξάχεται, ότι δ. ς. Πάλλης μετατρέπεται εἰς Κύκλωπα τῆς νεοεληνικής γλώσσης όπου βλέπει πάντοτε μὲ τὸ ἔνα μάτι τὰ τριγύρω του πρόγυματα ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου φανατισμοῦ του. Πολὺ ουδιοθύμαι δύμας μῆτως αὐτὸς δ ὑπέρμετρος φανατισμός ου γίνῃ Ὁδυσσεας ἀφοῦ μολοντά σοφός, μολονότι υπιδιμένος μέσας τὴν ἀρχαία ψυχὴ δὲν κατόρθωσε ἐννοιοθῇ βαθύτερον τὴν σημασίαν τοῦ «Πᾶν μέρον ἄριστον». Διότι, πρέπει νὰ τὸ διμολογήσω μὲ πολλήν λύπην μου, εἰς τὸν «Κύκλωπα» δὲν ἔχει τὰς ὑπτιχεῖς στιγμᾶς ποὺ είλε γειτονικούς σελίδας τῆς Πιλιάδος, δύον ἀπέδωμε μὲ ἀληθῆ ἀριστοκρατικήν δύναμιν τοὺς θεοπουσίους σίχουσι τοῦ γηραιοῦ Όμηρου, ταῦτα μᾶς παρουσίασε τὸ ἔργον τοῦ Εύριπιδου ἐπτηρησμένον μὲ γελοιογραφίας τὰς δοπιάς δὲν ἔχει τὸ κείμενον. Εὔχομαι εἰς νέαν ἔκδοσιν τοῦ «Κύκλωπος» ἀπό δύον μεταφραστήν, νὰ μη είνε ἐπτηρησμένον, ἀλλὰ νὰ διεργάσηται βελτιωμένον τούλάχιστον γλωσσικῶς ὑπὸ καλαι-πητικῶν ἔποιμν.

“Ενας τόμος ποιημάτων μ’ ἔνα ποιητικώτατον τίτλον
«Σκέις». Ποιητής των είνε ὁ κ. Δημήτριος Τανταλί-
δης ὁ ὄποιος ἡνθέλησε νὰ παρουσιάσῃ εἰς ἔνα βιβλίον
ὅλους τοὺς στεναγμούς του καὶ τοὺς πόνους του πού
τοῦ ἔδωκε μία πενθανέντη ἀγάπη, ὅλους τοὺς ἐμβρα-
ζομένους τοῦ πού τοῦ ἐμπνέει τὸ πευκοφυτευμένο νησί¹
Χάλκης καὶ ἡ γεμάτος ἀπὸ μυστήριον καὶ θέλ-
πτον ἔξωτικὸν Βόσπορος.

Αὐτήν τὴν στιγμήν ποῦ φυλλομετεῷ τὸ βιβλίον του Ζωδίου μα εἰς ὅλες τῆς ἀκρογιαλίες τῶν πριγκηπονήσων καὶ διώχνω ἀπὸ τῆν σκέψιν μου κάθε τάσιν πρὸς τὴν ἀνάλυσιν κριτικὴν τῶν στίχων τοῦ συμπαθοῦς ποιητοῦ. Δὲν θέλω νὰ ὁμιλήσω διὰ τὴν τεχνοτροπίαν του ποιητοῦ μου ὑπενθύμιζει τὴν τεχνοτροπίαν του Προθεόλεγγιον εἰς τὸ δέσμιον τοῦ στίχου, διότι μου ἀρέσει νὰ λικνίζωμαι εἰς τὰ κύματα τοῦ πόνου τοῦ ποιητοῦ καὶ εἰς τὰ πτερά τῆς μελαγχολικῆς τοῦ ψυχῆς θοεισσενῆς ἀπὸ φιλοσοφίαν.

Ἐπειτα τι μὲν ἐνδιάφερει διὸ πολλὰ ἐκ τῶν ποίημά-
των τῶν «Σκιῶν» δὲν ἔχουν τὴν λαξευτὴν ἀρμονίαν
ποὺν στίχου ποὺν θὰ ἥθελα; Elne στίχοι ἀμορφοὶ εἰς
τὸν τίτλον μὲ τὴν ποιησην ποὺν ἔχει δὲ ποιητής των
λόγων ἁνθρώπως. Δεῦτε εἰνὲ ἀρχέτοπον δύμας δόπον μὲ συν-
τονιούν, δόπον μοῦν προκαλοῦν ἔνα εἰλικρινέστατον δά-
κρυ καὶ δόπον μὲ βυθίζουν εἰς τὴν ποθητὴν ρέμ-
βρην ποὺν δίδει δὲ ἀκράτητος λυρισμός; Ἐν τούτοις ν-
πάρχουν καὶ ποιήματα τὰ δόποια δύνανται νὰ ὑπο-
στοῦν καὶ τὴν ἰσχυροτέραν κριτικὴν δημιᾶς ἐσύ, δι-

«Ποὺ ἀφοαστὴ ωδαιότητα
Ἀπὸ τὸ χάος βγάζεις
Καὶ 'στὴν ψυχὴν μας στάζεις
Ἐπιλίδα καὶ ἀγνόητα».

ἢ ὅπως εἰς τὴν «Μπαρόκολα» ὅπου ὁ ποιητής ἀφίνει τὴν ψυχή του καὶ κατεβαίνει τρελλή 'στὰ βάθη τῆς θάλασσας διὰ ναῦδον

*"Ἄχ, ὅσες γλυκεῖς
Κοπέλες μαραίνουν
Ἄγάπης φωτιές,
Αὐτές, σὰν πεθαίνουν
Ἐκεῖ κατεβαίνουν*

Γ. Ορφανίδης Ολυμπιονίκης
εἰς τὸ ἑλεύθερον περιστροφον

Καὶ σὰν ἔστικές
Νεραΐδες γυναικεῖς
Σπηλιές μαγικές
Κρυψὲ κατοικοῦντες
Κ' ἀφῆτες ζοῦντες

διὰ ν' ἀκουσθῆται τὸ τραγούδι των ὅταν σὰν ἵσκοι
γλυντροῦνται μὲ τὴν ἔαστεριά τὸ ἀκρογιάλι καὶ σιγο-
τραγούδονται

Μὲ στίχους πικρὸν
Μ' ὁδὴ πικραμένη,
Ἄλι, ἄλιον καιρούς
Ζωὴ περασμένη
Ἄγαπη χαμέτη.

Ως ἐπιτοπλεῖστον αὐτὴν τὴν ἀγάπην του τὴν χαμέ-
νην, χωρὶς καμμίαν ἀλλην ἀξίωσιν σιγοτραγουδεῖ καὶ
καὶ ταῦτα.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΗΜΗΝ προχθὲς εἰς τὸν «Παρονασόδον» δύον ή τό-
σον διακεκριμένη καλλιτέχνης μας δεσποινὶς
Λουκία Ιωάννην ἔδιδε τὴν ὥραιάν της συναυλίαν.

Τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ δόλου προγράμματος ἐφώτιζε μὲ
φῶν γλυκὺν χραυγῆς ἀνοίξεως, μὲ διανύγειαν κρυσταλ-
λωμένης κορήνης, τὸ φῆμα ποραγματικῆς ἀθόνος ή τις
προωδίετο πρὸς σιγμὴν γάλινην τὸ παγκό-
σμιον λυρικὸν Θέατρον, τὸ φῆμα τῆς κυρίας Νίνας
Φωκᾶ τὸ τόσον δικαίως ἔξυμνηθὲν ἀλλοτε ἐν τῇ πρω-
τεύουσῃ μας, ἀφοῦ ή φήμη τὸ διεσάλπιος ἐπανειλημ-
μένως ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα.

Ἐννέα ὄλα ἔτη παρῆλθον ὡφ' ήσαν κατὰ πρώτην φο-
ρῶν τὸ φῆμα αὐτὸν μὲ ἐπέκπληξεν ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ
«Ωδείου» τῶν Παρισίων, καὶ μετὰ τὰ ἐννέα αὐτὰ
ἔτη ἐπρόκειτο ἀκόμη νὰ μὲ ἐκπλήξῃ προχθὲς μὲ τὴν
αὐτὴν ἐντασιν καὶ μὲ τὴν αὐτὴν γλυκεῖν γέμβητη, τὴν
δύοιν προκαλεῖ πάντοτε ἀλλὰ τοσύντονος κρόνους πρὸς
τὸ παρελθόν μας, τὸ παρελθόν ἐκεῖνο, τὸ δύοιν ὁ
κρόνος ἀπεκρυστάλλωσεν εἰς πλαίσιον ποιήσεως ἀλη-
σμονῆτου.

Ἡ τότε δεσποινὶς Μιλανάκη καὶ ή νῦν κυρία Φω-
κᾶ ἡτο τὸ ἀηδονάκι τῆς παρέας μας, τῆς κυρσῆς συν-
τροφῆς μας μιᾶς ἐποχῆς ἡτὶς φεῦ! δὲν ἐπανέρχεται
πλέον.

Ι. Γεωργιάδης Ολυμπιονίκης
εἰς τὸ ἀγώνισμα τῆς σπάθης

Μέλλοντες ἐπιστήμονες, μεταξὺ τῶν δύοιν καὶ δύν
ἀγαπητῶν τῆς σύζυγος, καὶ καλλιτέχναι ηδη σκυ-
θωποὶ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς βιοπάλης ἀλλὰ τότε ἀμέρι-
μονι καὶ χροίεντες μὲ τὸν κότινον τοῦ ἀληθοῦς Ὀλυμ-
πιονίκου τῆς νεοτητὸς καὶ τὸν δινειρων ἔχειορο-
τοῦμεν μανιαδὸς μὲ τὴν πεποιθησιν ἐκείνην τὴν δύοιν
διεγείρειν καὶ κορυφώνει ἡ ἀναγνώρισις ἐνὸς πραγμα-
τικοῦ ταλάντου ἔως οὗ τὸ χειροκροτήματά μας ἀπε-
σβέσθησαν καὶ ὠχρίσαν πρὸς τὸν ἐπευφημῶν τοῦ
μεγάλου ἀκροατηρίου τῶν συναυλιῶν τῆς μητροπόλεως
τοῦ κόσμου

Δύο ἔτη φοιτήσεως εἰς τὸ «Ωδεῖον» ἤρκεσαν δύος
καθεξῆ ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ ἀσματος καὶ ἐκτοτε οὐδε-
μία μυστέρια διὰ τὴν ἐπίλεκτον χροσάφθιογον ἀσιδόν.

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸν καλόν μας καθηγη-
τὴν Masson ὅστις ἔξαλλος ἀπὸ χαράν δὲν ἔπαινε νὰ
προσκαλῇ πάντα εἰδίκὸν διώς ἀκούῃ τὴν νέαν ἐκεί-
νην ἡτὶς ἐπρώτευε εἰς τὴν καθόλου ὀδικήν τοῦ παγ-
κοσμίου «Ωδείου»

Ἀπέθανεν ἐκείνος ὅστις ἐνεφύσησεν εἰς ἡμᾶς τὴν
πνοὴν του, πενοῦν πλήρη ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν τέχ-
νην ἐκείνην ἡτὶς θὰ ἀπετέλει κατόπιν τὴν ζωὴν μας,
καὶ νομίζω κατ' αὐτὴν τὴν σιγμὴν διτὶ παρίσταται
ἐνώπιον μου καὶ τὸν βλέπω σκιτῶντα ἀπὸ ἀδολον
χαροῦν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν καλῶν τοῦ μαθητῶν.

Ἄλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα μας. Τί φωνὴ¹
θαυμασία εἰς τὴν ἔκτασίν της καὶ εἰς τὴν ἀπαλό-
τηρία της, τί φωνὴ πλουσία εἰς τὰς μεταπτώσεις της.
Τί εὐστροφία, τί λαρυγγισμοὶ καὶ πάθος καὶ ἀκρί-
βεια εἰς τὸν τόνον.

Οποία δὲ ἀρέβᾳ καὶ ἀνεπιτίθεντος ἔκφρασις ἀλλὰ
καὶ πιστὴ εἰκὼν τοῦ ἔξαγγελομένου μέρους.

Δὲν ἔξερω... ἀλλ' ὅταν ἀκούῃ τις τὸ φῆμα τῆς
κυρίας Φωκᾶ παθιάνει κατὰ ἀνέκφραστον μίαν παθη-
τικὴν ἡρεμίαν ἐνθέσιον εὐτυχίας, ἔνα «bien être» ποὺ
μᾶς μεταφέρει εἰς κόσμους θεοπεσίους.

Τοιαύτη ἡ καλλιτεχνικὴ σκιαγραφία τῆς κυρίας Φω-
κᾶ ἡτὶς ἀν ἀπετεργησε τὸν βιωμὸν τῆς τέχνης μίαν
ἐστιάδα, ἐπλούτισε ὅμως τὸν «Ελληνικὸν κόσμον μὲ
μίαν οἰκογένειαν ἀγνῶς Ελληνικὴν καὶ τὴν ἐνταῦθα
ἐπίλεκτον μας κοινωνίαν μὲ τὸ ἀνεξάντλητον τάλαν-
τον καὶ μὲ μίαν ψυχὴν ἀγγελικὴν καὶ ἐνθουσιωδῶν
ἀληθοῦς ἐλληνιδὸς κυρίας.

K. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΖΩΗ

ΗΑκρόπολις ἀπόψει εἶναι μαγευτική. Τὰ ἄστρα
φεγγοβόλα τὴν θωπεύουν μὲ τὸ γλυκὺ τους φῶς

καὶ τὰ δοξασμένα ἐρέπιτα ἀπλώνουν τὴς βαθειές τους
σκιές ἐπάνω τὸ τῆς Καρυάτιδες ποῦ σιγομιλοῦν. Σ' τὸν
Παρθενώνα δὲ ἀρχαῖος κόσμος συγκεντρωμένος ψυθυ-
ρίζει τὰ τραγούδια τοῦ Πινδάρου. Ξάφνου κάτω τὸ
Προοτύλαια ἔνας ὑπόκωφος δυντός βημάτων ἡκούσθη
καὶ συγχρόνως ὅμας βεβήλων ἐθεάθη τὸν ἀνέρχεται
τὸν ειρον βράχον. Τὸ σμῆνος τῶν ἀρχαῖων σκιῶν ἐτα-
ράχθη καὶ ἔνα πικρότατο εἰρωνικό καμπόλεο διέστειλε
τὰ χεῖλη τους.

Οἱ ἀνερχόμενοι δὲν ἤσαν εὐλαβεῖς προσκυνηταί. Δὲν
ἔφθαναν τὸ τὸν σεμνὸν ναὸν τῆς θεᾶς νὰ γονατί-
σουν καὶ νὰ στεφανώσουν τὰ ἐρείπια μὲ ἄνθη. Κάθε
ἄλλο. Καὶ οἱ βέβηλοι ἀνέβαιναν, ἀνέβαιναν. Η σκιές
ἔντρομες ὑπερβολῆσαν πρὸς τὰ τείχη ποῦ ἐκάλλων τὸ
φωτεινὸν περίζωμα. Η θλιψὶς ἐπίεις τὴν ψυχὴν. «Η-
κούσαν τὰ βάρφαρα ξεφωνητά καὶ ἐδάκρυζαν. Καὶ
ὅταν ἡ βασιχεία εἴχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον μέσα
τὸ πανδαιμόνιον ἐκεῖνο ἡκούσθη δὲ τελευταῖος στε-
ναγμός τους καὶ ἔξηφανίσθησαν τὸ δολογάλανον κενόν.

Δὲν ὑπάρχει ωραιότερον θέαμα ἀπὸ τὴν ἀνυπομο-
νῆσιν ἐνὸς ὀλοκλήρου λαοῦ. Τὸ Στάδιον σὰν μία
παμεγίστη ἀνθοδεσμόν παριόσθητη μάρμαρωφωμή ἀνέμενε τὸν νι-
κητὴν του ἀπὸ τὸν Μαραθῶνα.

Η ὁρες περινοῦν καὶ δὲ Ελληνης νικητῆς δὲν φαι-
νεται. Στὰ στήθη τοῦ κόσμου κατί ἀνεβάινε ἀπὸ τὴν
καρδιὰ ποὺ πνίγει τὴν φωνὴν τὸ λάρυγγα. «Ενας
μικρὸς ἑαυθοῦμος Καναδός εἰσέρχεται τὸ Προοτύ-
λαια. Τὸ Στάδιον σείεται ὀλόκληρον. Αλλ' ὃ ἐνθου-
σιασμὸς λείπει. Ο νικητῆς δὲν ἔτη Ελληνη καὶ δὲ
λαός φεύγει μὲ τὴν κατήφειαν τῆς ψυχῆς ζωγραφι-
σμένην τὸ πρόσωπό του. Μοῦ φάνηκε πῶς καὶ ἐγώ
ἐμελαγχόλησα. Ο μαρτυρημένος φίλος ποὺ μὲ συνά-
δενεν ἐχαμογέλασε καὶ αὐτὸς τὸ χαμόγελο τῆς πικρίας.
Καὶ ὅτερα γάλινο φύσι τὴν θλιψὶν μοῦ ἐβρύθισα τὰ
βλέμματά μου τὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ χεῖλη μοῦ ἐψιθύ-
ρισαν

Τὸ ξανθὸν τὸ μυρωμένον ὄνειρο τῆς Ελληνικῆς
ψυχῆς, η μαθητική νεολαία, ἐπέρωτες μπροστά ἀπὸ
τους θεατάς. Πόσες καρδιές δὲν ἐσκίρτησαν τὸ τούς
ἔλιγμούς της καὶ πόσα μάτια δὲν ἀδάρωνταν. Αρμό-
νικά καὶ εὐτέλεια τὰ σώματα. Φαιδρός καὶ δροσερά
τὰ πρόσωπα, γιατὶ τὸ μέτωπο τῶν μαθητῶν ἀστρα-
ποβολοῦσε τὸ φίλημα τὸ πιὸ γλυκὺ τῆς νιότης καὶ δὲ
λαός τὸ διάφανο τοῦ χειροκροτούσε. Τὸ μέλλον τῆς
ἔλληνικῆς φυλῆς ἐδιάβαινεν ἐμπρός του, η νιότη η
ἀδάντη ποὺ τὴν ψυχὴν της δὲν ἐβρύθισαν ἀκόμα
τὸ τὴν λατρείαν τοῦ καλοῦ.

Τὰ χέρια τῶν ἀνθυπολῶν τὰ ἵα καὶ τὰ όρδα προσ-
μένουν τῷσα τοὺς ἀγόραστάς. Απ' τὴν ἀνθρωποδά-
λασσα δὲν ἔμειναν παρὰ τὰ φύκια. Οἱ δρόμοι ἀδειασαν
καὶ αἱ Ἀθῆναι καὶ βασιλικὸν σχέσιν μὲ τὴν σοβαρότητα. Φαντασθῆτε τὸν βασιλέα διμιούρ-
νος σημειεύοντας τὸν τόρπον τοῦ διόλεντος καὶ τὸν σκέ-
πτον τοῦ ἄλλου. Υπάρχει πρόγμα ποὺ νὰ καταβιάζῃ
περισσότερον τὸν βασιλέα εἰς τὴν συνείδησιν τῶν
ἀπλοϊκῶν. Ο βασιλεὺς αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν ἔξεφώ-
νταις βασιλικὸν λόγον.

Ο κ. Θεοτοκης δὲν εἶναι καθόλου ἀξιος ὀγχόνης.
Καλλίτερα δὲ βασιλεὺς νὰ κατέρχεται πρὸς ἡμᾶς κα-
πτως σπανιώτερα.

νετο σὰν ἔνας ἀπέραντος καθρέφτης. Η Ακρόπολις
χαμογελοῦσε τὸν οὐρανὸν ποὺ τὴν ἐθώπολησε μὲ τὸ
καθάριο φῶς του Τριγύρω μονή Αττική ἔνα μεγάλο
πανοραμά μὲ κήλια χρώματα ἀπ' τὸ ὄργιασμα τῆς
ἀνοιξις. Εβλεπά σιωπηλὸς διοφώντας ὅλην ἐκείνη τὴν
ἀρμονία ποὺ ἀνεδίδετο ἀπὸ τὸ χλωρό δοφτάρι καὶ
ἀπ' τὴς τρυφερές βραδύτερες.

Πόσες φορὲς τὸ τὰ ξένα δὲν τὴν ὀνειροπόλησα αὐτὴ
τὴν θέα της Αττικῆς; Ενθυμοῦμα κάποτε σὲ μιὰ
χλοερὴ διχήρη τοῦ Σηκουάνα ποὺ η ψυχὴ μού είχε βι-
θυσθεῖ τὸν τρικυμία τῆς ζωῆς, ἐσένα νοσταλγοῦσα,
ῳ Αττική, καὶ για σένα τὰ χεῖλη μού μὲ στεναγμὸ καὶ
πόνο ἐψιθύριζαν.

«Ω Αττική τοῦ πιεύματος καὶ τῶν ὀνείρων λίκνο,
Στὸν φωτεινό σὸν κύνλο βιθυσμένη
Απὸ τὰ χρόνα τὰ παλιὰ καὶ ἀπὸ τὸν αἰώνιο Κόκνο
Στὴρ θλιψὶ τὸν ἀβρῶς τραγουδημένην.

Θάρρω περὶ ποὺ ποὺ ισχυρός σ τὰ δυνατά φερά μον
Νὰ βιθυσθῶ τὸν παγκή στὸν ἀκτίνα
Ποὺ τώρα τόσο νοσταλγῶ μέσ' τὰ στηγάνια
Ω Νύμφη ἐσύ, γλυκυτάτη μον Αθήνα.

Νὰ αἰσθανθῶ τὴν ενδιάδια τῶν πεθαμένων ἵων
Στὸν πόνο μον βούβα σιγκεντρωμένως
Καὶ νὰ σὲ διῶ, τὰ μάτια μον δλόγεμα δακρύων,
Ἐγώ, ὃ τῶν Νυμφῶν ἀγαπημένος!

«Εκτότε τὰ χεῖλη μον ἐσιώπησαν. Ω κόρη τοῦ Διὸς
γιατί νοσταλγοῦμε τὴν περασμένη ζωή;

P. Z.

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

25 Απριλίου

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΙ ἐπιδόσεις τῶν περισσοτέρων ἀγωνισμάτων, ὑστέρησαν ἵκανάς τῶν ἐν Παρισίοις καὶ Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ Ὀλυμπιακῶν, ὑπερβασίαι μόνον τοὺς πρὸ δεκατίας πρώτους ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπιακούς ἀγῶνας. Αἱ μόναι ἐπιδόσεις, αἴτινες ὑπερέβησαν τὰς μέχρι τοῦδε εἰλευθέρας δισκοβολίας — τῆς Ἑλληνικῆς τὸ πρῶτον ἐκτελουμένης — τοῦ Μαραθώνιου δρόμου καὶ τοῦ ἄχριτος ἀγωνισμάτος τῶν βαρῶν. Τοῦτο ἀποδέον εἰς τὴν ὑπερβολικὴν θεμοχροασίαν τῶν ἡμέρων, εἰς τὸ μαλακὸν τοῦ στίβου, καὶ δὴ εἰς τὰς ἀποτόμους ἀποτάξιας καμπάς, εἰς τὰς ὅποιας τόσοις διαπληκτισμοῖς συνέβησαν, εἰς οὓς μάλιστα ἀποδίδεται καὶ ἥπτα τοῦ πρωταθλητοῦ Αὐστραλοῦ κ. Μπάρκερ. Καὶ μολονότι οὗτος διεμαρτυρήθη, κατὰ τὰ κανονισμένα, ἐν τούτοις δὲν ἡκυρώθη.

Τὸ ἀγώνισμα τῆς σφαιροβολίας ὑστέρησε κατὰ δύο καὶ ἥμισυ μέτρων, τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου, καθότι τρεῖς πρωταθληταὶ τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸ ἀγώνισμα τοῦτο δεν προσῆλθον⁽¹⁾ νικήτης κ. Σέρινταν ἥπτο τέταρτος εἰς τὴν σφαιροβολίαν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου.

Εἰς τὸ ἄλμα ἦτι κοντῷ δρόμος πρωταθλητὴς κ. Κοντέ ὑστέρησε 0,20 τῆς ἐπιδόσεώς του, ὑστέρησες καὶ κατά τοῦ νικητοῦ τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου Νίβρων. Τοῦτο ἀπέδωσε ὁ νικήτης εἰς τὸ διάφορον τοῦ ἔδαφους. Οἱ Νίβρων εἶχε ὑπερβῇ ἀπάσας τὰς μέχρι τοῦδε ἐπιδόσεις εἰς τοὺς περιουσίους ἀγῶνας τῆς Γαλλίας. Η ἐπίδοσις τοῦ ἄλματος ἀπλοῦ μετὰ φορᾶς καὶ ἀνεῦ ἥπτο μεταξὺ τῶν ἀριστῶν, ἡ δὲ τοῦ ἄλματος εἰς ὕψος μετὰ φορᾶς μετριωτὴ καὶ μόνον εἰς ἀγῶνας γυμναστικῶν συλλόγων ἵκανον ποιητική διὰ τὸ μέλλον τοῦ ὅχι καὶ τόσον, ἐκ τῆς ἡλικίας του, ἐλπιδοφόρου νικητοῦ.

Η ἀποτυχία τῶν Ἑλλήνων δρομέων εἰς δῆλα τὰ ἀγωνίσματα τοῦ δρόμου, ἀποδέοτα εἰς τὴν κακὴν ἀντιληψιν αὐτῶν, ὅτι δῆθεν ὁ δρόμος δὲν ἔχει ἀνάγκην ἰδιούσης προπονήσεως, ὡς φυσικὸν ἀγώνισμα. Αγνοοῦν ὅτι ἡ προτόνησις τοῦ ἀγωνισμάτος τούτου εἶνε ἡ λεπτοτέρα καὶ μαθηματικότερα, οὕτως εἰπεῖν, πάντων τῶν ἀγωνισμάτων.

Ἄς ἐλπίσωμεν νὰ ἀναπληρώσωμεν τὰς ἐλλείψεις μας κατὰ τὴν μεσολαβοῦσαν τετραετίαν.

Π. Κ. Χ.

Οκ. Σάνθας ἔξακολονθεῖ δίδων εἰς τὸν Hellénisme τῶν Παρισίων εἰδήσεις περὶ τῆς κυρίας Σενιέ, μητρὸς τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Πάραπε: «Πατριώτις θεομή, ἐλληνομαθής, ἡ κυρία Σενιέ ἥπτε ἡν γενεστέρα τῶν Ἑλληνίδων. Η ἐπίδοσις τὴν δοιάν της ἀσκησῶν ὡς Ἑλληνὶς ἐπὶ τοῦ συζύγου της, τῶν μίνων της, τῶν φίλων της, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη, εἶνε ἀξιοσημείωτος. Ἐλληνὶς τὸ πεντάμο καὶ τὴν καρδιάν, μὲ στεφανῶν ἐλληνικῶν μόρφωσιν, ἐγνώριζε κατὰ βάθος — αἱ σύγχρονοι μαρτυρίαι τὸ ἐπιβεβαιοῦν καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τῆς τὸ φανερώνουν — τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνισμόν, τὸν μεσωνικόν, καὶ τὸν σύγχρονον, τοὺς δοπούς συνενώνει, καθὼς ἡ κυρία Σενιέ φαίνεται νὰ ἐσκέπτετο πολὺ σωστά, ἔνα νῆμα ἀδιάκοπον παραδόσεων, ἥπων καὶ γλώσσης κοινῶν.

Ο ἄνδρας τῆς εἶχε μάθει τὰ νεοελληνικά: εἶχε προπάντων μάθει ν' ἀγαπᾷ τοὺς Ἑλληνας τοὺς σημερινούς καὶ νὰ ἐνδιαφέρεται δι' αὐτούς.

Εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν κορήν του δ. κ. Σενιέ ἀποκαλεῖ τὴν γυναῖκα τοῦ δημαρχογόνου. Διότι ἡ κυρία Σενιέ δὲν ἐνδιαφέρεται μόνον διὰ τὰ γράμματα, τὴν ἐνδιέφερε καὶ ἡ πολιτική, πάφα πολὺ μάλιστα.

Ο κ. Σενιέ παρουσιάζεται μᾶλλον διπλωμάτης καὶ

συντηρητικὸς ἐνῷ ἡ σύζυγός του ἀποκαλύπτεται λίθρε - πενεψει καὶ δημοκρατική. Συνθέτει μάλιστα ἔσαφορμῆς τῆς ἐποτείας τοῦ Βοναπάρτου εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν δοιάν την ἐλαφρά μέρος καὶ ἡ Ἑλληνική λεγεών, τὸν ἐπαναστατικὸν ἐκείνον ὑμνον, τὸν δοιάν αἱ σύγχρονοι ἐφημερίδες ὀνόμασαν Ἑλληνικὴν Μασσαλιώτιδα καὶ ἀπὸ τὸν δοιάν ἐνεπνεύσθησαν ὁ Μαρτέλαος καὶ ὁ Σολωμός. Οἱ ὑμνοις αὐτὸς σὲν δὲν ἔχει πειρισμῆ. Ο κ. Σενιέ εἰς τὴν συλλογήν τοῦ Μηνᾶ Μηνούδου.

Ο κ. Σάνθας θεωρεῖ τὴν κυρίαν Σενιέ συγγραφέα τοῦ «Σαλπίσματος» τὸ δοιάν κακῶς ἀποδίδεται εἰς τὸν Κοραήν, ὃς δὲν ἔχει πιστεύει.

ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝ εἰς τὴν «Νέαν Σιών τῆς Ιερουσαλήμης» διάρθρον εἰπεῖν τὴν Ανατολῆς:

Ἐλεῖς γνωστὸν διὰ ὁ μαραρίτης Πάπας τῆς παλαιᾶς Ρώμης Λέων ΧΙΙΙ ὅσον οὐδεὶς ἐτερος εἰσιγάσθη πρὸς προστιλισμὸν τῆς Ανατολῆς, ἀλλ' διεὶς ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ ταύτη ἔβαινε μετά πολλῆς προσοχῆς, τῆς δοιάν τεκμήριον παρεῖχεν ἐκφραζόμενος μετά σεβασμοῦ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ Ἐκκλησιῶν, μὴ ἀπατῶν νὰ ὑποτάχθην ἀνεῦ δρόμον, σεβόμενος τὰ ἥψη καὶ ἔθιμα αὐτῶν, καὶ τὰς παραδόσεις, ἀξιῶν κυρίων τὴν παραδοχὴν μόνον τοῦ πατικοῦ πρωτείουν. Αφότου ὅμως ἀνήλθε τὸν πατικὸν δρόμον δὲν γίνεται τὸ Στεφάνον Μαλλαρέμ. Τὸ ποίημα ἐπιγράφεται Λέοναρδος Χάριον τῶν ἀναγνωστῶν μας παρέχομεν ἐδῶ πεζήν μετάφρασιν, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον δι' ἐνὸς γαλλικοῦ περιοδικοῦ τὸ ποίημα ἔγεινε πάλιν ξήτημα τῆς ήμερας.

«Λεονανίν εἶνε τὸ ὄνομα ποῦ οἱ ἄγγελοι τῆς ἔδωκαν — κ' ἐπῆραν τὸ φῶς γελαστῶν ἀστρῶν καὶ τὴν ἐπλασαν, φαιδρὸν καὶ ἀνοικτόναρδην. — Ἐκαίμαν τὰ μαλλιά τῆς ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ μεσάνυκτα καὶ τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὸ λιτόθυμον — σεληνόφων, καὶ μοῦ τὴν ἐφερον εἰς μίαν βραδιάν ἔξαιρετικήν. — Εἰς μίαν ἔξαιρετην νύκτα δέοντα ἡ καρδιά μου εἰς τὴν ἐπλασαν, φαιδρὸν καὶ ἀνοικτόναρδην. — Ἐκαίμαν τὰ μαλλιά τῆς ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ μεσάνυκτα καὶ τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὸ λιτόθυμον — σεληνόφων, καὶ μοῦ τὴν ἐφερον εἰς μίαν βραδιάν ἔξαιρετικήν. — Εἰς μίαν ἔξαιρετην νύκτα δέοντα ἡ καρδιά μου εἰς τὴν ἐπλασαν, φαιδρὸν εἰσιδόνει ἡ ἀνία — ἀνθίσει διὰ νὰ δεχθῇ τὴν ἐρχομένην, ὅπως ἔνα τριαντάφυλλον εἰς τὸν καρόν του. — Καθετεὶ ποῦ μ' ἐπίειζε, τὸ ἀπέβαλα διὰ τὴν χαράν που μ' ἐνώπιον εἰς τὸν περιοδικόν μου. — Ψευτική χαρά ποῦ μ' ἐρρίπιεν. — Ψευτική χαρά ποῦ μ' ἐρρίπιεν εἰς τὸν περιοδικόν τῆς καταδύκης μου.

Άλλ' ἀκούσα, βάζοντας τὸ αὐτὸν μον, τὸν ψιθυρον τοῦτον: Τὰ τραγουδία ποῦ τραγουδοῦν — ἐδῶ κάτω, εἶνε γὰ νὰ σᾶς προξενοῦν λύτρην, οἱ ἴστορίες γιὰ νὰ σᾶς πλανοῦν, — ἐτσὶ ἡ Λεονανίν φεύγει ἐφόσον ἡ ἀγάλητη τῆς εἰνε νέαν. — Ο Θεός ἐγέλαε καὶ τὸ πρῶτον ὑπῆρχεν ἀσύγκριτον καὶ ὑπέρτατον. — Η δόξα τοῦ οὐρανοῦ ἐστόλιζε τὴν γῆν μὲ τὴν ἐκτίμησίν της. — Κάθε καρδιά ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰδικήν μον ἥπον ὡσὰν συγκινημένη ἀπὸ ζωὴν προσευχῆς — ἐνῷ ἡ Λεονανίν ἀπεκρίθητο ἀπὸ ἐμὲ σὰν δούειν.

Τὸ χαρτὸν δούσαν ἀντιγραμμένον οἱ στίχοι οὐδοῦτο μὲ τὰ ἀρχικά Ε. Α. Π. ἐστόλιζε ἀπὸ τὴν Αμερικήν εἰς τὸν Ἀγγλον φυσιολόγον Α. R. Wallace ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του. Εἰκάζεται διὰ τὸ ποίημα ἐγράφη ἀπὸ τὸν Πόσε εἰς τὰ 1849.

ΕΙΣ τὸ ἴδιον περιοδικὸν δημοσιεύεται μελέτη περὶ τοῦ φιλοσόφου Φρειδερίκου Νίτσε ὑπὸ τοῦ διαν. κ. N. Χριστοδούλου. Ἐπιφύλασσομένου δοταν ἡ μελέτη δημοσιεύθη διόλκησος νὰ δώσωμεν χαρακτηριστικά τῆς ἀποστάσιματος εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας. Μετὰ τὴν μελέτην τοῦ κ. Νιτζάνα εἰς τὸ περιοδικόν της Ἐκκλησίας ἡνίαν τοῦ δοιάν της Αγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας. . . Ο Πάπας Πίος δὲν ἀγαπᾷ τοὺς λογίους καὶ τὰς ἐπιστήμας, καὶ παρουσιάζει ὅλως ἀπότομον ἀντίθεσιν πρὸς τὸν σεβασμὸν μεταξύ τῶν μακαρίτην Πάπαν Λέοντα.

ΑΠΟ ἔνα ἐσχάτως ἐκδοθεῖν ἀγγλικὸν βιβλίον μανθάνομεν διὰ ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Όσκαρον διὰ τὴν κορήν της Σουηδίας. Τὸ ιστορικόν τοῦ Όσκαρ Οὐάιλδον εἰπεῖν τὴν Σουηδίαν τὸν Καρδιόν της Σουηδίας.

Ο μέλλων βασιλεὺς ἔκαμε τὸσην ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς κυρίας Οὐάιλδος, ποὺ τὸ παιδὶ ποῦ ἐγένετο καταπόνησε τὴν γονεῖς τοῦ Όσκαρο Οὐάιλδον τὸν μεσωνικόν, καὶ τὸν σύγχρονον, τοὺς δοιάν της Σουηδίας συνενώνει, καθὼς ἡ κυρία Σενιέ φαίνεται νὰ ἐσκέπτετο πολὺ σωστά, ἔνα νῆμα ἀδιάκοπον παραδόσεων, ἥπων καὶ γλώσσης κοινῶν.

Ο ἄνδρας τῆς εἶχε μάθει τὰ νεοελληνικά: εἶχε προπάντων μάθει ν' ἀγαπᾷ τοὺς Ἑλληνας τοὺς σημερινούς καὶ νὰ ἐνδιαφέρεται δι' αὐτούς.

Εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν κορήν του δ. κ. Σενιέ ἀποκαλεῖ τὴν γυναῖκα τοῦ δημαρχογόνου. Διότι ἡ κυρία Σενιέ δὲν ἐνδιαφέρεται μόνον διὰ τὰ γράμματα, τὴν ἐνδιέφερε καὶ ἡ πολιτική, πάφα πολὺ μάλιστα.

Ο κ. Σενιέ παρουσιάζεται μᾶλλον διπλωμάτης καὶ

ΕΝΑΣ ἀπὸ τὸν μεγαλειτέρους συγχρόνους ξωγράφους τῆς Γαλλίας διάρθροισε καὶ δημοσιεύθησε τὸ ποίημα τοῦ Καρδιού οἱ Πατριοί οἱ Αθηναίοι, οἱ Γαβριήλ, Πόλ, Φ. Ζουρνταίν, ὁ κριτικός κ. Κάρολος Μορίς, διὰ γλύπτης Αὔγουστος Ροντέν έγκωμιάσαν ἐπὶ τοῦ φρεσέτου τὸν Καρδιόρε.

Ἐπὶ τοῦ μηνιαίου του θά γραφῇ ἐκεῖνο τὸ δοιάν διαρθρόησε τὸν Καρδιόρε.

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Λατού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

«Ἐντυχεῖς οἱ ἐτοιμαζόμενοι ἐνδόξως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρδιού:

νὰ παραφουσκόνομεν τὴν σημασίαν τῶν φιλολογικῶν γεγονότων. Οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων ὑποθέτουν διὰ τὰ ἔργα τῶν ὀρθούμονται μεταξὺ τῶν « παραγόντων τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως », ὅπως λέγουν οἱ φιλόσοφοι ἀλλ' ἵστως τὰ γραμμάτα τῶν δὲν ἔχουν ἐπιδρασιν περισσοτέρων ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς ἀνθρωπότητος παρ' ὅσην τὰ πεθαμένα φύλλα ποῦ πέφτουν εἰς τὸ ποτάμι καὶ τὰ διόπτρα δὲν διευθύνουν βέβαια τὸν ὁδὸν του.

EIΣ τὴν « Europe politique et littéraire » δημοσιεύεται μελέτη περὶ τοῦ νῦν πατριάρχου Ἰωακείμ III. Ἐν γένει, γράφουν, Ἰωακείμ ὁ τρίτος ἀπολαύει τοῦ βαθυτέρου σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ, τῆς πλέον εὐλαβῶν ὀγκότητος. Τὸ σπίτι του εἶναι ἐντευκτήριον ὅπου τῶν εὐγενῶν ψυχῶν, τῶν διακεριμένων πνευμάτων, τῶν λαϊκῶν ἔξοχοτήτων, τῶν ἔκκλησιαστικῶν πύσης τάξεως εἴτε τῆς ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἑκκλησίας, εἴτε τῶν ἀλλων δογμάτων. Καὶ εἰνε μία εὐτυχίης φορά τῶν πραγμάτων δύτε μετὰ 17 ἐτη ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἀποχρώσεώς του ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπανέρχεται πάλιν ὁ τέλειος ἔρημίτης. Διὰ δευτέραν λοιπὸν φοράν εἰς τὰς 25 Μαΐου 1901 ἐπανέρχεται εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον δι' ὅμοιοτύπου ἐκλογῆς.

Ἐίναι 72 χρόνων. Είναι πάντοτε νέος τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. Τὸ παραδειγματικόν τῆς ζωῆς του παραμένει μοναδικόν.

EΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ ἐσχάτως εἰς τὸν « Νέον ἐλεύθερον τύπον » τῆς Βιέννης ἀνένδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Ἐφόρου Χάννε Εὐρέθη εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Burghtheater τῆς Βιέννης, ἀπευθύνεται δὲ πρὸς τὸν Lambe φίλον του διευθυντὴν τοῦ ἐν λόγῳ θεάτρου. Ή ἐπιστολὴ αὐτὴ εἶναι τόσο περισσότερον χαρακτηριστικὴ καθόσον περιέχει θρησκευτικήν, τρόπον τινὰ ἔξομολόγησην τοῦ Χάννε ἀκόμη μᾶς δίδει πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν σχέσεων του πρὸς διαφόρους του συγγενεῖς.

« Διὰ νὸς σοῦ ἐμιλήσω μὲ δίλιγα λόγια, γράφει, παραγέτησα τὸν θεόν την θεότητα τοῦ Ἐγείλου καὶ τὴν ἀντικατέστησα μὲ τὸ δόγμα ἐνὸς πραγματικοῦ θεοῦ, πολὺ προσωπικοῦ, ποὺ ὑπάρχει ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Τὸ δόγμα τοῦτο τὸ ἔχουν ἡδη ἐκθέσει οἱ παλαιοὶ μάγοι, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν νεοπλατωνικῶν ἀποσπασμάτων, μὲ πολὺ βάνθος, καὶ ἀργότερα τὸ δόγμα τοῦτο ἐμφανίζεται εἰς τὰ μωσαϊκὰ δοκούμενα μὲ ἔναν ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν ἀλήθευσαν καὶ μιαν εὐγλωττίαν ποὺ δὲν συναντᾷ κανεὶς ἀσφαλῶς εἰς τοὺς σημερινούς μας διαλεκτικούς. Οὐ Εὐγελος ἔπεισε εἰς τὴν ἐκτίμησιν μου καὶ δι' γέροντος Στήσης είναι « in floribus ».

Κμτ.

AΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ — κ. Σ. Κ. Μ. Σικάγον. Μερικοὶ στίχοι καταστρέφουν τὴν ὁμορφιά τοῦ ὅλου ποιήματος, τοῦ διόπτρου ή παρόδοσις είναι τόσον ἀπλῆ καὶ τόσον ἐλληνική.

Ο ΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ο. κ. Α. Σ. Ἀρβανιτόπουλος γράφει εἰς τὰς « Ἀθήνας περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἐν Σπάρτῃ ». Η ἀνακάλυψις του ἱερού τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος ἀποτελεῖ σπουδαίαν ἀφετηρίαν διὰ τὴν

ἀνεύρεσιν τῶν ἀλλων ναῶν, ιερῶν καὶ οἰκοδομημάτων τῆς Σπάρτης.

Δύο Ἑλληνες τοῦ Καίρου ὁ κ. Ρόστοβιτς πρόεδρος τῆς ἑκατὸνταρχίας καιόντος καὶ ὁ κ. Γρανακλῆς μεγαλέπορος, ἀνέλαβον μὲ σπανίαν μεγαλοδωρίαν νὰ ἴδοντον εἰς τὰς Ἀθήνας Διδασκαλεῖον Γυμναστικῆς εἰς τὸ διόπτρον ὃν γίνονται δεκτοὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν δύο Στρατιωτικῶν Σχολῶν. Ἐκτὸς τῆς συνηδρικῆς γυμναστικῆς ὃν διδάσκονται καὶ ἀλλα μαθήματα. Οἱ ἔξερχομενοι τῆς Σχολῆς ὃν είναι οὕτω τέλειοι γυμνασταὶ καὶ παιδονόμοι ἔχουν νὰ παρουσιάσουν τὸν στρατιώτην τέλειον ἀνδρα καὶ στρατιώτην.

Τιμῇ εἰς τοὺς δύο Ἑλληνας χορηγούς.

« Ή δεξιώσις ὑπὸ τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Ι. Πεσματζόγλου εἰς τὸ « Ἀκτανόν » πρὸς τιμὴν τῶν ἀντητῶν, ἀληθινὰ ἡγεμονικήν.

Ο κ. Παῦλος Γνευτὸς μᾶς ἔδωκε πρὸς δημοσίευσιν διάλιγα δημοτικὰ τραγούδια τῆς Ρόδου.

Τὰ τραγούδια αὐτά, διποὺς μᾶς είλετε ὁ κ. Γνευτὸς καὶ δοσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, είναι ἀνένδοτα. Είναι τόση ἡ σημασία των, προστιθέμενων εἰς τὸν πλοῦτον τῆς Ἑλληνικῆς δημοτικῆς μούσης, ὡστε δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ τὴν ἔξαρσουμεν ἰδιαιτέρως. Αρκούμενα εἰς τὴν ἀναγνώσιαν τῆς δημοσιεύσεως των, τὴν διοίαν ἀρχίζομεν σήμερον μὲ τὸν Σαρακενόν.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ὑρησκευτικῶν τῆς Πρωτοσίας ἀπέτηνεν ἐγκατλιον εἰς τοὺς διευθυντάς τῶν σεμιναρίων διὰ τῆς διόπτρας ἀπαγορεύει τὴν ἀγοράν ἔργων τοῦ Ιησοῦ διὰ τὰς μαθητικὰς βιβλιοθήκας. Τὸ ίδιο καὶ διὰ τὸν Σούνδεμαν καὶ διὰ τὸν Χάουπτμαν καὶ διὰ τὸν... Σιλλερ ἀκόμη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Οἱ Γυμναστικοὶ ἀγῶνες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ Ἀντ. Δ. Κεραμοπόνλου. Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὥφελίμων βιβλίων. Ἀθῆναι 1906, σχ. 16ον σελ. 143 λεπτὰ 0.40.

Πρακτικὸς διδηγὸς τοῦ μεταξοκωληκοτρόφου ὑπὸ Προκοπίου Μ. Συμεωνίδου. Ἀθῆναι 1906 τυπογραφεῖον Κτενᾶ, σχ. 16ον σελ. 52 δρ. 1.

Η πρωτόγονος ἀραια ὑπὸ Μιλτ. Α. Οίκονομάκη Αθῆναι 1906 σχ. 16ον σελ. 57 δρ. 2.

Δογοδοσία τοῦ Δροκαΐτειον Θεραπευτηρίου κατὰ τὸ ἔτος 1906 Ἀθῆναι 1906 τυπ. Βεργιανίτον ὅδος Οφθαλμιατρείου 5.

Δογοδοσία Νοσοκομείου « Ἄγια Σοφία » τοῦ ἔτους 1905. Ἀθῆναι 1906 τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

L'Impressionnisme et l'esthétique par Jean Libert. Paris 1906 éd. H. Daragon, 30 rue Duperé.

Chair d'amour par Ary-René d'Yvermont. Paris 1906 éd. H. Daragon.